

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

THE ORTHODOX OBSERVER

ΤΟΜΟΣ
Γ'

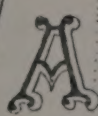
ΑΡΙΘΜ
57

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΔΑΝΙΗΛ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΒΑΒΥΛΩΝΟΣ

ΠΡΟΝΟΙΑ-ΤΗΣ-ΕΛΛΗΝ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ-ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Published Bi-weekly by the Greek Archdiocese
Publications Association
Publication Office:
240 West 23rd Street, New York, N. Y.
Editorial and Advertising Offices:
Greek Archdiocese, 25-19 30th Drive, Astoria, N. Y.
Tel. AStoria 8-1653

Yearly Subscriptions:
United States and Canada \$2.00—Foreign \$2.50
Ten Cents a Copy
Vol. III. No. 57 — April 11, 1937.
Entered as second class matter Nov. 21, 1934, at the post
office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
D. C. DIVRY
INC

Ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέπωσιν πάσης τυπογραφικῆς ἐργασίας, μικρᾶς ἢ μεγάλης, με ἀνυπερέβλητον φιλοκαλίαν καὶ ταχύτητα, εἰς τὰς κατωτάτας τιμὰς.—Παντὸς εἶδους εὐκολίαι εἰς τοὺς πελάτας.

ΒΙΒΛΙΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ, ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ, ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΑ, ΔΙΠΛΟΥΤΥΠΑ, ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΑ, ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΑ, ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ, ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΑ ΓΑΜΩΝ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΕΩΝ, ΚΑΡΤΕΣ, ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΔΕΣ, ΦΑΚΕΛΛΟΙ, ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ, ΜΠΙΛΟΦΕΡΙΑ, ΚΑΠ.

Ἀναθέτοντες τὴν τυπογραφικὴν ὁσας ἐργασίας εἰς τὰ Καταστήματα **DIVRY** δύνασθε νὰ μένετε ἠσυχος ὅτι θὰ ἐκτελεσθῇ ταχέως, χωρὶς λάθῃ, καλλιτεχνικῇ, ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν τελεία.

ΠΕΝΤΕ ΛΙΝΟΤΥΠΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ ΨΨΨΨ ΤΕΛΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ

D. C. DIVRY, Inc.
240 WEST 23RD STREET

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ, ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, 25-19 30th Drive, Astoria, L. I. N. Y.

ΤΟΜΟΣ Γ'. Ἀριθ. 57.

Διευθυντής: Ἀρχιμ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ ΚΑΒΑΔΑΣ

11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1937

ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΦΘΑΣΑΝ ἐκ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος αἱ πολὺ εὐχάριστοι εἰδήσεις ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν πλήρει συν-
ενοήσει μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀ-
νασύνταξιν τοῦ γυναικείου μοναχικοῦ βίου καὶ προ-
έβη ἤδη εἰς τὴν προκαταρκτικὴν ἐργασίαν. Ἐδημο-
σιεύθη ἤδη νόμος περὶ ἰδρύσεως τάγματος Ἑλληνί-
δων Καλογραιῶν, μὲ σκοπὸν νὰ ὀργανώσῃ σχολ-
εῖα στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ἀνάλογα πρὸς τὰ
σχολεῖα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία εἰς ὅλον
τὸν κόσμον καὶ τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία εἶνε ἐξ ὁλο-
κλήρου ἀνατεθειμένη εἰς Καλογραίας. Δὲν ἀποκλεί-
εται μᾶζυ μὲ τὸν βασικὸν αὐτὸν σκοπὸν νὰ συνδυ-
ασθῶν καὶ ἄλλοι σκοποὶ ὅχι ὀλιγώτερον ἱεροὶ καὶ
πρακτικῆς κοινωνικῆς ὠφελείας πρόξενoi, ὡς τῆς
φιλανθρωπίας ἐξασκουμένης δι' ἐλεημοσυνῶν, δι'
ἰδρύσεως νοσοκομείων καὶ ὀρφανοτροφείων, τάγμα-
τος εἰδικοῦ Ἀδελφῶν ἐλέους ἀποκλειστικοῦ διὰ τὰς
ἀνάγκας κατὰ τοὺς πολέμους κτλ.

Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἔχομεν σκοπὸν νὰ πα-
ρατάξωμεν ὑποδείξεις κατευθύνσεων τοῦ ἀρξαμέ-
νου ἔργου. Ἀφοῦ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ
Ἀδελφάτου τούτου προΐσταται ὁ Μακαριώτατος
Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος καὶ μέ-
λη αὐτοῦ θὰ εἶνε Καθηγηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Πα-
νεπιστημίου, Ἀρεοπαγῖται, μέλη τοῦ Συμβουλίου
Ἐπικρατείας, Προϊστάμενοι διαφόρων φιλανθρωπι-
κῶν ἰδρυμάτων καὶ ἐν γένει ἐπίλεκτα μέλη τῆς Ἀθη-
ναϊκῆς Κοινωνίας, εἶνε ἐξησφαλισμένον ἐκ τῶν προ-
τέρων, ὅτι ἡ κατεύθυνσις ἡ ὁποία θὰ δοθῇ εἰς τὴν
λειτουργίαν τοῦ ἐν λόγῳ μοναχικοῦ τάγματος θὰ εἶ-
νε ἡ ἀρίστη.

Ὁ Ὁρθόδοξος Παρατηρητὴς μόνον δρᾷται τῆς
εὐκαιρίας νὰ τονίσῃ τὴν ὑψηλὴν σημασίαν τοῦ
ἐπιδιωκόμενου ἔργου, ὡς κοινωνικῆς ὠφελείας, ἀλλὰ
πρὸ παντὸς ὡς ἔργου, ἀποσκοποῦντος νὰ ἀποκατα-
στήσῃ ἓνα θεσμὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκ-
κλησίας, ὁ ὁποῖος παραμεληθεὶς ἐπὶ αἰῶνας, ἔνεκα

τῶν ἀντιξόων ἐθνικῶν περιστάσεων, ἀλλὰ καὶ πολι-
τικῶν ἀτασθαλιῶν, ἐγένετο αἰτία νὰ παρεξηγηθῇ
καὶ κατηγορηθῇ ὡς πνιγμένος εἰς ἀνατολίτικην νωχέ-
λειαν.

Ὁ θεσμὸς οὗτος εἶνε ὁ μοναχικός.

Τὸ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἑκά-
στην, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν πρὸς τὸν ἀτομικισμὸν καὶ
τὴν φιληδονίαν κυρίως ῥέπουσαν σύγχρονόν μας ἐ-
ποχήν, ἄνθρωποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μὲ αὐταπάρ-
νησιν τοιαύτην, ὥστε νὰ γίνωνται μοναχοί, νὰ κα-
τατάσσωνται εἰς τάγματα μὲ πολὺν αὐστηρὰς διατά-
ξεις καὶ νὰ ἐξυπηρετοῦν ἀνάλογα τὴν χριστιανικὴν
ἰδεολογίαν, εἶνε ἀναμφισβήτητον, ὅτι πρέπει νὰ προ-
καλῇ τὸν θαυμασμόν. Ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν ἀπαιτή-
σεων τῆς φύσεως καὶ τῆς ὁλεθρίας ἐπιδράσεως φι-
ληδόνου καὶ συμφεροντολογικοῦ περιβάλλοντος εἶνε
τόσον μέγας, τόσον σκληρὸς, τόσον ἄχαρις, τόσον
ἐξαντλητικὸς ὥστε ἐκεῖνοι, ποὺ ἀποδύονται εἰς τοιοῦ-
τον ἀγῶνα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, δὲν μπορεῖ κανεὶς
νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἔχουν πίστιν, εὐσέβειαν, εὐγένειαν
ψυχῆς, ὕψος χαρακτῆρος, φιλαδελφίαν καὶ πεποι-
θησιν ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἔχει προορισμὸν πολὺ ἀνώ-
τερον ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον προσπαθοῦν οἱ ὑλο-
φρονοῦντες φιλόσοφοι νὰ τῆς δώσουν. Συνεπῶς διὰ
τὴν ὑγιᾶ μερίδα τῆς κοινωνίας, διὰ πάντα ἄνθρωπον
ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀρετὴν,
τὰ πρόσωπα αὐτά, ποὺ γίνονται μοναχοὶ πρὸς ἐξυ-
πηρέτησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς κοινωνί-
ας εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, εἶνε ἀξιοθαύμαστοι.

Καὶ ἀρχικῶς μὲν ἐθεωρήθη ὅτι ὁ μοναχὸς ἢ ἡ
μοναχὴ θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ μένῃ κατάκλειστος εἰς τὸ
κελλίον τῆς Μονῆς καὶ ἐκεῖ ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυ-
πνίαις νὰ ἐξαυλώσῃ τὴν ζωὴν του καὶ διὰ προσευχῶν
νὰ ἐλκύσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ διὰ τὴν
σωτηρίαν τῆς ζωῆς αὐτοῦ καθὼς καὶ τὴν σωτηρίαν
τῆς ψυχῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Σήμερον ὅμως ὁπό-
τε πνέει καὶ ἄνεμος πρακτικότητος καὶ ἔχει ἀποδει-
χθῇ ὅτι τὰ πνευματικὰ προσόντα προσώπων τινῶν δύ-
νανται κάλλιστα νὰ συμβάλλουν καὶ εἰς καλυτέρευσιν
τῆς κοινωνίας, ἔχει γίνῃ ἐπίσης παραδεκτὸν ὅτι τὰ

πνευματικά καθήκοντα τοῦ μοναχικοῦ βίου δύνανται νὰ συμβιβασθοῦν καὶ συνδυασθοῦν μὲ καθήκοντα κοινωνικῆς ὠφελείας.

Τρόποι κοινωνικῆς ἐξυπηρετήσεως ὑπὸ μοναχῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑπάρχουν πολλοί, τῶν ὁποίων μερικοὺς ἀναφέρομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου τούτου· ἰδίᾳ ὅμως ἱερώτατος σκοπὸς εἶνε ὁ μορφωτικὸς διὰ συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς μικρᾶς, τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Καὶ εἰς ἄλλας χώρας γίνεται τοῦτο καὶ τὰ σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα διδάσκουν μοναχοὶ ἢ μοναχαὶ ἀφθονοῦν ἐν Εὐρώπῃ, Ἀμερικῇ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην γωνίαν τῆς γῆς. Δι' αὐτὸ θὰ ἀρκεσθῶμεν ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν τὴν χρησιμότητα τῆς μοναχικῆς ζωῆς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μονῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς Ἑλλάδος, ὡς Κράτους, Ἐκκλησίας καὶ Κοινωνίας.

Δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ὁργανωθοῦν μοναχικὰ τάγματα, τὰ ὁποῖα νὰ ἀναλάβουν τὴν ὅλην ἔστω καὶ στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἐν Ἑλλάδι, ἀπολύτως ἐλεύθερα καὶ νὰ συμβῇ ὅ,τι συνέβη εἰς Μεξικό, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν καὶ ἄλλας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἀπέβη κράτος ἐν κράτει. Ἐννοοῦμεν μόνον ὅτι ἡ κοινωνικὴ, ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ ἀκόμη μόρφωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξυπηρετηθῇ ὑπὸ μοναχῶν, μορφωθέντων ἐπὶ τούτῳ δι' ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος καταρτιζομένου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κράτους. Νὰ ἀπέμεναν δὲ μόνον ὀλίγοι ἱστορικαὶ μοναί, νὰ ὁργανοῦντο αὗται καταλλήλως καὶ νὰ ἀπέβαινον φυτώρια εἰς τὰ ὁποῖα νὰ καλλιεργοῦνται συνειδήσεις καὶ νόες πρὸς ἐξύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς θέσεις ἱεραρχίας, Καθηγητῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, Ἱεροκηρύκων, συγγραφέων θεολογικῶν καὶ ἐν γένει θρησκευτικῶν συγγραμμάτων καὶ ἄλλων ὁμοίων σκοπῶν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τὸ σπουδαῖον αὐτὸ μέτρον τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως περὶ ἰδρύσεως τάγματος Ἑλληνίδων καλογραιῶν θέτει μίαν καλὴν ἀρχὴν καὶ δίδει πολλὰς ἐλπίδας ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ μέτρου τούτου θὰ πείσῃ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι πρέπει νὰ ἐκτείνῃ τὴν ἀξιέπαινον αὐτὴν προσπάθειαν σὺν τῷ χρόνῳ ὥστε ὁ ὅλος μοναχικὸς βίος τῶν Ἑλληνικῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μονῶν νὰ ἀρθῇ εἰς ὕψος σεβαστὸν ἀπὸ θρησκευτικῆς, μορφωτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀνανεώσαντες τὴν συνδρομὴν των καὶ μὴ λαμβάνοντες τὸ φύλλον κανονικῶς ὅπως γράψωσιν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸ Τμήμα Διεκπεραιώσεως ὡς ἑξῆς:

ORTHODOX OBSERVER, Circulation Dept.

240 W. 23rd St., New York

ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Πρὸς τὴν ἀξιότιμον Διεύθυνσιν

τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ».

Παρακαλῶ ὅπως μοῦ λύσετε τὴν ἐξῆς ἀπορίαν. Κατάγομαι ἐκ Μυριοφύτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου εἶχαμε δύο Ἐκκλησίας, τὴν Μητρόπολιν καὶ τοὺς Ἀγίους Θεοδώρους. Εἰς αὐτὴν ἡ εἰκόνα εἶχε καὶ τοὺς δύο Ἀγίους Θεοδώρους, τὸν Τήρωνα καὶ τὸν Στρατηλάτην καὶ ἐωρτάζοντο τὸ πρῶτον Σάββατον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ πῶς ἔγραφε τὸν βίον τους τὸ Ὁρολόγιον τὸ ὁποῖον εἶχαμε εἰς τὸ σπῆτί μας· νομίζω ὅμως ὅτι ἔκαμαν κατὰ διὰ τὰ κόλλυβα. Τὸ μόνον ποὺ μοῦ κινεῖ τὴν περιέργειαν εἶνε νὰ βλέπω ὅτι καὶ εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ ἐδῶ τὰ Ὁρολόγια δὲν ἀναφέρουν τίποτε, οὔτε καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ποὺ ἀγόρασα ἀπ' ἐδῶ, οὔτε καὶ διὰ τὸν Ἅγιον Στυλιανόν, τοῦ ὁποίου ἡ ἐορτὴ γίνεται εἰς τὰς 26 Νομβρίου.

Παρακαλῶ ἐξηγήσατέ μου, κάθε τόπος ἐορτάζει χωριστὰ τοὺς Ἀγίους; Δὲν εἶνε μὲν ἡ Ὁρθόδοξος Θρησκεία;

Ἐλπίζω ὅτι θὰ λύσετε τὴν ἀπορίαν μου,

Διατελῶ μετ' ἐκτιμήσεως

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Σ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

1ον. Πράγματι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο καὶ Τήρων ἀπὸ τὴν πόλιν τῆς καταγωγῆς του, τὸ Σάββατον τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν, λεγόμενον καὶ Ψυχασάββατον.

Ὁ βίος του, ὅπως καὶ ὁ βίος κάθε ἄλλου Ἀγίου δὲν περιλαμβάνεται εἰς τὴν Σύνοφιν διότι δὲν ἔχει θέσιν ἐκεῖ. Μπορεῖτε ὅμως νὰ τὸν εὑρετε εἰς τὸ ἰδιαίτερον βιβλίον τὸ ὁποῖον λέγεται «Βίοι τῶν Ἀγίων» ἢ εἰς τὸ «Τριῶδιον» τῆς Ἐκκλησίας ἢ εἰς τὸ Ὁρολόγιον. Ὅλα αὐτὰ ἀναφέρουν ἐκεῖ τὰ σχετικά μὲ τὰ κόλλυβα. Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν δὲν δυνάμεθα νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον τὸν βίον Ἀγίων καὶ ἐπὶ πλέον εἰς τὸ τεύχ. 30 σελ. 7 τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ» ἔχομεν γράφει διὰ τὸ ζήτημα τῶν κολλύβων καὶ τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου. Κατὰ τὸ Ψυχασάββατον ὅμως ἐορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος διότι πρόκειται περὶ τῶν κολλύβων. Ἡ πραγματικὴ ὅμως ἡμέρα τῆς μνήμης τῶν Ἀγ. Θεοδώρων εἶνε τοῦ μὲν Τήρωνος τὴν 17ην Φεβρουαρίου, τοῦ δὲ Στρατηλάτου τὴν 8ην Φεβρουαρίου.

2ον. Δὲν ὑπάρχουν διαφορὰ ἐν σχέσει μὲ τὴν θρησκείαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ἐν σχέσει ὅμως μὲ τὸν ἐορτασμὸν τῶν Ἀγίων συμβαίνει εἰς πολλὰ μέρη νὰ ἐορτάζονται Ἀγιοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐορτάζονται ἰδιαίτερος εἰς ἄλλη μέρη. Ὡς λ. χ. Ὁ Ἅγιος Κωνσταντῖνος τῆς Ὑδρας, ὁ Ἅγιος Γεώργιος ὁ Νεομάρτυς τῆς Ἡπείρου καὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἡγίασαν ἀπὸ μαρτύρια τὰ ὁποῖα προεκάλεσαν τοπικαὶ ἀνάγκαι. Αὐτὸ δὲν βλάπτει διόλου τὴν Ὁρθόδοξίαν.

Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα
Πρωτοδυσκέλλον.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

Εἰς τὸ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ προηγουμένου τεύχους ἀπεδείξαμεν, μετὰ δάφια τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὅτι αὕτη συνιστᾷ νὰ προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν νεκρῶν, ὅπως καὶ ὑπὲρ τῶν συνανθρώπων μας, οἱ ὅποιοι ζοῦν ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Μᾶς βεβαίως δὲ ὅτι ἡ προσευχὴ αὐτὴ εἶνε εὐπρόσδεκτες, καλὸδεκτες ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ἀφοῦ δὲ τὰ μνημόσυνα εἶνε τέτοιαι προσευχὴς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν νεκρῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν πιστεύομεν ὅτι ἡ διάταξις τῆς Ἐκκλησίας μας νὰ τελοῦμε μνημόσυνα εἶνε σύμφωνος μετὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πειθόμεθα ὅτι τὰ μνημόσυνα εἶνε ὠφέλιμα εἰς τὰς ψυχάς.

Ἄλλ' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς παραπλανήσῃ καὶ νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ἀρκεῖ νὰ κάμουμε μνημόσυνον διὰ τὴν ψυχὴν ἑνὸς ἀγαπητοῦ μας νεκροῦ καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ καλυτερεύσῃ ἡ θέσις τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν. Τέτοιαν βεβαιότητα δὲν τὴν ἔχουμε, διότι αὐτὸ ἐξαργατᾶται μόνον ἀπὸ τὸν Θεόν· δὲν εἶνε δὲ ὑποχρεωμένος ὁ Θεὸς νὰ ἐκτελῇ ὅ,τι ζητοῦμε εἰς τὰς προσευχάς μας. Ἐμεῖς λοιπὸν παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ μόνον ἐλπίζομεν ὅτι θὰ εὐσπλαγχνισθῇ τὴν ψυχὴν ἢ τὰς ψυχὰς περὶ τῶν ὁποίων παρακαλοῦμεν.

Ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῶμε ὅτι ὁ Πολυεύσπλαγχνος Θεός, διὰ λόγους τοὺς ὁποίους ἡ πανσοφία του γνωρίζει, δὲν θεωρήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτὴν ἀξίαν τέτοιαις εὐσπλαγχνίας, πάλιν τὰ μνημόσυνα δὲν εἶνε περιττά. Ἡ χρησιμότης τῶν καὶ ἡ ἀξία τῶν φαίνεται εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ὁρατῆς ἢ Στρατευομένης Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἀόρατον ἢ Θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν.

Πρὶν ἀναφέρουμε ὅμως τὰς σχέσεις αὐτές, πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε ποιά εἶνε ἡ ὁρατὴ Ἐκκλησία καὶ ποιά εἶνε ἡ ἀόρατος· ἢ ποιά εἶνε ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία καὶ ποιά ἡ θριαμβεύουσα.

Ὅλοι βεβαίως γνωρίζουμε ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Τὴν σωτηρίαν αὐτὴν ὁ Χριστὸς θὰ τὴν ἐνεργούσῃ καὶ τὴν ἐπετέλεσε μετὰ τρεῖς ἐνεργείας του:

α'. Ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους τὴν θεῖαν ἀλήθειαν.

β'. Ἐθυσιάσθη καὶ ἔδωκε τὸ πανάχαρτον αἷμα του ἐπάνω στὸ σταυρό, καὶ

γ'. Ἰδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν του διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ αὕτη τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον του, μέχρι συντελείας τοῦ κόσμου.

Μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ Σωτῆρος μᾶς ἀπῆλλαξεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα καὶ ἐκαθαρίσθημεν ὥστε νὰ μπορούμε ἐὰν θέλουμε νὰ γίνουμε πολῖται τῆς Οὐρανίου Βασιλείας. Μετὰ τὴν διδασκαλίαν του ὁ Σωτὴρ Χριστὸς μᾶς ἐφώτισε τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ μᾶς ἔδωκε τρόπον ζωῆς ἀγαπητῆς εἰς τὸν Θεόν. Μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ἤνωσεν εἰς μίαν θεῖαν ὁργάνωσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχουμε καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἁγιασμόν διὰ μέσου Ἱερῶν Μυστηρίων, δηλ. συνεχίζεταί τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ εἰς γενεάς γενεῶν.

Δι' αὐτὴν ὅμως τὴν ἰδρυσιν τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ δώσουμε περισσότερες ἐξηγήσεις, τὰς ἑξῆς:

Πρὶν ἀναληφθῇ εἰς τοὺς Οὐρανούς ὁ Σωτὴρ Χριστὸς, μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, ἰδρυσε μίαν ὁργάνωσιν διὰ τὴν ὁποίαν εἶχε ἄλλες φορὲς προηγουμένως κάμει λόγον καὶ τὴν ὠνόμασε καὶ ὁ ἴδιος Ἐκκλησίαν, πρὸ παντὸς ὅμως οἱ Ἀπόστολοι ρητῶς τὴν ὁργάνωσιν αὐτὴν τὴν ὀνομάζουν Ἐκκλησίαν.

Διὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ ἀπολυτρωτικὰ ἔργον ἡ Ἐκκλησία, δηλ. ἡ ὁργάνωσις τὴν ὁποίαν ἰδρυσε, ὁ Χριστὸς ἐφρόδιε τοὺς Ἀποστόλους μετὰ ἐξουσίαν ἐκ Θεοῦ. Ἡ ἐξουσία δὲ αὕτη, μετὰ τὸ κύρος της, ἦταν τριπλῆ:

α'. Διδακτική. Ἐπὶ εἰς αὐτοὺς: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη». (Ματθ. ΚΗ' 10). Καὶ ἐδίδασκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν.» (στίχ. 20)

β'. Ἀγιαστική. Προσέθεσε δηλ. εἰς τὰ ἀνωτέρω: «Βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος». (Ματθ. ΚΗ' 19) καὶ

γ'. Ποιμαντική ἢ Διοικητική. Τοὺς εἶχε δηλ. εἶπει: «Ὅσα ἂν ἐθέλω ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεδειμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἂν ἐθέλω ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ». (Ματθ. ΙΗ' 18) Καί: «Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοὶ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμῶν, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἀθετῶν ἐμὲ ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.» Ἐπὶ πλέον δὲ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ εἶνε παρὼν εἰς τὴν ὁργάνωσιν αὐτὴν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πάντοτε, εἰπὼν: «Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.»

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ Ἀπόστολοι ἔλαβαν τέτοιο κύρος, ὥστε ἐκεῖνος, πού δὲν θὰ ὑπῆκουε εἰς αὐτοὺς θὰ ἦτο ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τέτοιαν ἐξουσίαν ὥστε ὅ,τι συνεχώρουν αὐτοὶ νὰ εἶνε συγχωρημένον καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ὅ,τι ἐτιμώρουν αὐτοὶ νὰ εἶνε ἀξιοτιμώρητον καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν, ὡργάνωσαν τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐχειροτόνησαν Ἐπισκόπους ὡς διοικητὰς τῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων καὶ μετέδωκαν εἰς αὐτοὺς οὕτω Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως καὶ αὐτοὶ εἶχαν λάβει· διότι χωρὶς τὴν καθιέρωσιν των διὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος δὲν θὰ εἶχαν τὴν αὐτὴν ἀποστολὴν καὶ κύρος· θὰ ἦσαν ὅπως οἱ λαϊκοὶ κυβερνήται εἰς πολιτικὰς θέσεις. Τοιοῦτοτρόπως ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ κύρος, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ εἶχαν λάβει ἀπὸ τὸν Σωτῆρα καὶ ἐπὶ πλέον ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐντολὴν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ χειροτονοῦν καὶ αὐτοὶ ἄλλους, οὕτως ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἀπαράλλακτα ὅπως τὸ ἠθέλησεν αὐτὸς ὁ ἰδρυτής.

Ἀπὸ τότε ἕως σήμερα ἐξακολουθεῖ χωρὶς διακοπὴν τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Ἱεραρχία δηλ. ὁ Κλῆρος ἔχει κανονικὴν διαδοχὴν ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τηρεῖ ἀνόθευτον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ μεταδίδει τὰ Ἅγια Μυστήρια εἰς τοὺς πιστοὺς αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶνε ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ὡς λέγει τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως, δηλ. ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἡ Ἐκκλησία δὲ αὕτη, πού εἶνε ἓνα ὁργανικὸν σῶμα, μετὰ πλῆθος μελῶν, μετὰ τοὺς διοικητὰς Ἐπισκόπους, μετὰ τὴν (Συνέχεια εἰς τὴν σελ. 7)

ΔΙΑΤΙ ΤΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΑΣΧΑ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΤΟΣΟΝ ΑΡΓΑ ΕΦΕΤΟΣ

Διὰ τὴν ἐννοηθῇ τὸ γιὰ τί ἔπρεπε ὁ ἐορτασμός τοῦ Πάσχα τόσον ἀργὰ ἐφέτος εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, πρέπει νὰ γίνη ἀντιληπτὸν τὸ ζήτημα τῆς ἰ σ η μ ε ρ ί α ς· γιὰ τί σύμφωνα μ' αὐτὴν κανονίζεται ἡ ἡμέρα τοῦ Ὁρθοδόξου Πάσχα πού πρέπει νὰ ἐορτάζεται τὴν Κυριακὴν μετὰ τὴν Πανσέληνον ἢ ποῖα γίνεται μετὰ τὴν ἑαρινὴν (ἀνοιξιάτικην) ἰ σ η μ ε ρ ί α ν.

Γιὰ ὅσους ἔτυχε νὰ μὴ γνωρίζουν τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ ἰσημερία, ἀναφέρουμε ὅτι ἡ σφαῖρα τῆς γῆς κάνει συνεχῶς δύο κύκλους. Τὸν ἕνα τὸν κάνει γύρω στὸν ἄξονά της ὅπως κάθε ρόδα ἀμάξης, καὶ χρειάζεται γι' αὐτὸ 24 ὥρες. Γυρίζοντας δὲ ἔτσι μπρὸς στὸν ἥλιο πέρνουν ἡ μισὲς πάντα χῶρες τῆς διαδοχικῆς φῶς ἀπ' αὐτὸν καὶ ἡ ἄλλες μισὲς ἔχουν σκοτάδι. Αὐτὸ εἶνε πού μᾶς δίνει τὴν ἡμέρα καὶ τὴν νύκτα. Τὸν ἄλλον γύρον, πού δὲν εἶνε ὁλοστρογγυλὸς κύκλος, τὸν κάνει γύρω στὸν ἥλιο. Καὶ γιὰ νὰ κάμῃ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς ἑλλειπτικῆς, ὅπως ὀνομάζεται ὁ κύκλος αὐτός, ἡ γῆ χρειάζεται 365 ἡμέρες, 5 ὥρες, 48 λεπτά καὶ 45 δευτερόλεπτα περίπου. Αὐτὸ μᾶς δίνει τὲς τέσσαρες ἐποχές, ἀνοιξί, καλοκαίρι, φθινόπωρο καὶ χειμῶνα.

Καθὼς ὅμως ὅλοι τὸ ξέρουμε, δὲν φωτίζει ὁ ἥλιος ὅλες τὲς ἡμέρες τοῦ χρόνου ἴσες ὥρες, δηλ. μετὰ τὴν ἴδια διάρκειαν τὸν μὲν χειμῶνα εἶνε ἡ ἡμέρες μικρὲς καὶ φυσικὰ ἡ νύκτες μεγάλες, τὸ δὲ καλοκαίρι εἶνε μεγάλες ἡ ἡμέρες καὶ φυσικὰ μικρὲς ἡ νύκτες. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰ τὸ δρόμος τῆς γῆς γύρω στὸν ἥλιον δὲν εἶνε κύκλος, εἶνε ἑλλειπτικὴ, μακρουλότερος ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ αὐγοῦ.

Ἔτσι προχωρῶντας ἀπὸ τὸ χειμῶνα στὸ καλοκαίρι μεγαλῶνει ἡ ἡμέρα καὶ μικραίνει ἡ νύκτα· ὅταν δὲ θβάνουν στὸ σημεῖο, πού ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας εἶνε ἀκριβῶς τόση ὅση εἶνε καὶ ἡ διάρκεια τῆς νύκτας, τότε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν ὀνομάζουμε ἰ σ η μ ε ρ ί α ν. Κατόπιν προχωρῶντας στὸ καλοκαίρι ἐξακολουθοῦν νὰ γίνονται ἡ ἡμέρες μεγαλειότερες ἕως τὴν 21ην τοῦ Ἰουνίου καὶ κατόπι πάλι ἀρχίζουν νὰ μικραίνουν ἡ ἡμέρες καὶ νὰ μεγαλῶνουν ἡ νύκτες. Ἔτσι πάλι κατὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ φθινοπώρου ἔρχεται καιρὸς πού ἔχουμε ἴσια-μέρα, ἴσια-νύκτα, δηλαδή ἔχουμε ἄλλη μίαν ἰ σ η μ ε ρ ί α ν.

Ἔτσι ἔχουμε δύο ἰ σ η μ ε ρ ί ε ς τὸ χρόνο· μία, ὅταν μεγαλῶνουν ἡ ἡμέρες καὶ μικραίνουν ἡ νύκτες δηλ. τὴν ἀνοιξί, καὶ μία, ὅταν μικραίνουν ἡ ἡμέρες καὶ μεγαλῶνουν ἡ νύκτες, δηλ. τὸ φθινόπωρον.

Ἐὰν ἡ ἡμέρες, πού χρειάζεται ἡ γῆ γιὰ νὰ κάμῃ τὸν κύκλο γύρω στὸν ἥλιο, δηλ. τὸ ἔτος, ἦταν ἀκριβῶς 365 ἡμερόνυκτα, τότε ἡ κάθε μία ἀπ' αὐτὲς τὲς δύο ἰσημερίες θὰ ἔπεφτε κάθε χρονιά τὴν ἴδια ἡμέραν· ἀλλὰ, ὅπως εἶπαμε, τὸ ἔτος ἔχει 365 ἡμερόνυκτα, 5 ὥρες, 48 λεπτά καὶ 45 περίπου δευτερόλεπτα, καὶ πρέπει νὰ τακτοποιοῦμε κι' αὐτὲς τὲς 5 ὥρες, 48 λεπτά καὶ 50 δευτερόλεπτα, γιὰ τὴν μαζεῦσιν πολλὰς ὥρες καὶ γίνεται σιγά-σιγά διαφορὰ ἡμερῶν, καὶ ἐβδομάδων καὶ

μηνῶν, καὶ τότε στὴν ἡμέρα τῆς ἰσημερίας ἔχουμε διάφορον ἡμερομηνίαν.

Ἐπειδὴ δὲ αὐτὴ ἡ 5 ὥρες, 48 λεπτά καὶ 45 δευτερόλεπτα διαφορὰ κάθε ἔτους γίνεται στὰ τέσσαρα χρόνια μία διαφορὰ ἀπὸ 23 ὥρες καὶ 15 λεπτά περίπου, δηλ. σχεδὸν ἕνα ἡμερόνυκτο, ἐπρόσθεσαν ἕνα ἡμερόνυκτο σὲ κάθε τέταρτο ἔτος. Ἔτσι ὁ Φεβρουάριος κάθε τετάρτου ἔτους ἔχει 29 ἡμέρες καὶ ὀνομάζεται τὸ τέτοιο ἔτος, δίσεκτον ἔτος, ἐν ᾧ στὰ ἄλλα χρόνια ἔχει 28.

Ἔτσι μετριάζεται τὸ μεγάλο λάθος πού θὰ συνέβαινε στὸν καθορισμὸ τῆς ἡμέρας πού γίνεται ἰσημερία, ἐὰν λογαριάζουμε τὸ ἔτος μὲ 365 ἡμέρες μόνον.

Ἀλλὰ ἔτσι μετριάζεται μὲν τὸ λάθος μὰ δὲν διορθώνεται ἐξ ὁλοκλήρου· γιὰ τὸ δ ί σ ε κ τ ο ν ἔτος, δηλ. κάθε τέσσαρα χρόνια, προσθέτουμε ἔτσι ἕνα μερόνυκτο, πού ἔχει 24 ὥρες, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ προσθέσουμε μόνον 23 ὥρες, 48 λεπτά καὶ 44 1)2 μόνον δευτερόλεπτα, δηλ. κάνουμε πάλι λάθος ἀπὸ 11 λεπτά καὶ 15 1)2 περίπου δευτερόλεπτα κάθε τέσσαρα χρόνια. Ἔτσι πάλιν μαζεῦνται 24 ὥρες στὰ 128 χρόνια, δηλ. διαφορὰ μιᾶς ἡμέρας, ἡ ὁποία περισσεύει στὰ 128 χρόνια καὶ μᾶς κάνει νὰ πιστεύουμε ὅτι τὴν τάδε ἡμέραν εἶχαμεν ἰσημερίαν ἐνᾷ πράγματι εἶχαμεν τὴν προηγουμένην ἡμέραν.

Γιὰ νὰ πέφτῃ λοιπὸν κάθε χρόνον τὴν ἴδιαν μέραν ἡ κάθε ἰσημερία πρέπει κάθε τέσσαρα χρόνια νὰ ἔχουμε δίσεκτον ἔτος καὶ κάθε 128 χρόνια νὰ ἀφαιροῦμε μίαν μέραν. (Κι' αὐτὸ πάλιν δὲν θὰ εἶνε ἀκριβὲς γιὰ τὴν ὑπάρχει διαφορὰ καὶ σὲ κλάσμα δευτερολέπτου· ἐδῶ ὅμως ἐβάλαμε χονδροκομμένα στρογγυλοῦς ἀριθμούς, γιὰ νὰ δώσουμε μόνον μίαν ἰδέαν.)

Αὐτὸ τὸ λάθος μιᾶς ἡμέρας παραπάνω σὲ κάθε 128 χρόνια πού δὲν τὴν ἀφαιρούσαμε, ἐγένετο μὲ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, τὸ ὁποῖον ἐνομοθετήθηκε ὅταν ἦτο αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ, δηλ. 46 ἔτη πρὶν γεννηθῇ ὁ Χριστός.

Ὅταν ἔγινε τὸ Ἰουλιανὸν αὐτὸ ἡμερολόγιον οἱ ἀστρονόμοι τῆς ἐποχῆς εὗρηκαν ὅτι ἡ ἰσημερία τοῦ ἔτους ἐκείνου ἦταν ἡ 24 Μαρτίου. Ἀλλὰ δὲν ὥρισαν νὰ ἀφαιρῇται μιά μέρα κάθε 128 χρόνια. Γι' αὐτό, ὅταν ἔγινε ἡ Α'. Οἰκουμένη Σύνεδρος (τὸ 325 Μ.Χ.) δηλ. 380 χρόνια περίπου ἔπειτα ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἔγινε τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, οἱ ἀστρονόμοι εὗρηκαν ὅτι ἡ ἰ σ η μ ε ρ ί α δὲν ἦταν πλεῖα στὴν 24 Μαρτίου ὅπως τὴν εἶχαν ὀρίσει οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ ἡ 21 Μαρτίου. Καὶ φυσικὰ δὲν ἦταν, γιὰ τὴν ἰσότητα 389 χρόνια, πού εἶχαν περάσει, ἔγινε διαφορὰ 3 περίπου ἡμερῶν δηλ. μιᾶς ἡμέρας σὲ κάθε 128 χρόνια.

Ἔτσι ἡ Α' Οἰκουμένη Σύνεδρος, λογαριάζοντας ὅτι ἡ 21 Μαρτίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου εἶνε ἡ παντοτεινὴ ἡμέρα τῆς ἰ σ η μ ε ρ ί α ς, ὥρισε νὰ ἐορτάζεται τὸ Πάσχα μετὰ τὴν Πανσέληνον πού θὰ ἔλθῃ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν, ἔπειτα ἀπὸ τὴν 21ην Μαρτίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου.

Σύμφωνα μὲ τὴν ἰδίαν διάταξιν, ἐὰν ἡ Πανσέληνος συμπέσῃ Κυριακὴν, πάλιν δὲν μπορεῖ νὰ ἐορτασθῇ τὸ Πάσχα κατ' αὐτὴν τὴν Κυριακὴν διότι θὰ ἐορτασθῇ τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων καὶ ἀπαγορεύεται νὰ συνεορτάσουμε, ἢ νὰ ἐορτάσουμε Πάσχα πρὶν ἀπ' αὐτοῦς, σύμφωνα μὲ τὸν κανόνα τῆς Α'. Οἰκουμ. Συνόδου.

Ἔτσι τὸ ἰδικὸ μας Πάσχα πρέπει νὰ ἐορτάζεται με-

τὰ τὴν 21ην Μαρτίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, καὶ μετὰ τὴν Πανσέληνον πού ἀκολουθεῖ, καὶ ἀκόμη μετὰ τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων.

Τώρα ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα διὰ τοῦτο τὸ ἔτος 1937.

Ἡ ἐ α ρ ι ν ῆ ἰ σ η μ ε ρ ί α συμπίπτει ἐφέτος τὴν 21ην Μαρτίου τοῦ Γρηγ. Ἡμερολ. ὥραν 9 τὸ βράδυ, καὶ ἡ Πανσέληνος, πού ἀκολουθεῖ, γίνεται τὴν 26ην τοῦ ἴδιου μηνός. Ἄν τὸ Πασχάλιον ὠρίζετο μὲ τὸ Γρηγοριανὸν Ἡμερολόγιον τότε θὰ ἐώρταζετο τὸ Πάσχα μας τὴν Κυριακὴν πού εἶνε μετὰ τὴν 26ην Μαρτίου, δηλ. μετὰ δύο ἡμέρας, 28 Μαρτίου. Ἀλλὰ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία λαμβάνει ὡς ἡμέραν ἰσημερίας, ὅπως εἶπαμε παραπάνω πού ὤρισε ἡ Α' Οἰκουμ. Σύνοδος, τὴν 21ην Μαρτίου τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου, ἡ ὁποία εἶνε 3η Ἀπριλίου μὲ τὸ Νέον Ἡμερολόγιον. Ἔτσι δὲν μπορεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἐκείνη ἡ Πανσέληνος τῆς 26ης Μαρτίου· πρέπει νὰ ἔλθῃ ἡ ἄλλη Πανσέληνος, πού εἶνε τὴν 25ην Ἀπριλίου, πού πέφτει Κυριακὴν καὶ ὥραν 1:12' μ. μ. Ἀλλὰ τότε οὔτε κι' αὐτὴν τὴν Κυριακὴν τῆς 25ης Ἀπριλίου μπορεῖ νὰ ἐορτασθῇ τὸ Πάσχα μας γιατί πρέπει νὰ εἶνε Κυριακὴ μετὰ τὴν Πανσέληνον, ἐνῶ ἡ Πανσέληνος τοῦ ἔτους αὐτοῦ γίνεται ἡμέρα Κυριακὴ τῆς 25ης Ἀπριλίου τὸ μεσημέρι. Ἐπομένως πέρνουμε τὴν ἀμέσως ἐπομένην Κυριακὴν δηλ. τῆς 2ας Μαΐου.

Τώρα ἐρωτοῦν μερικοὶ τὸ ἐξῆς:

Ἀφ' οὗ οἱ Ἑβραῖοι τελοῦν τὸ Πάσχα κατὰ τὴν Πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας καὶ ἐμεῖς τὸ τελοῦμεν τὴν Κυριακὴν πού ἀκολουθεῖ ἀμέσως μετὰ τὴν Πανσέληνον αὐτὴν, πῶς συμβαίνει ἐφέτος πού ἐώρτασαν τὸ Πάσχα τους οἱ Ἑβραῖοι τὴν 30ην Μαρτίου, τὸ δικό μας νὰ ἀπομακρύνεται τόσο πολὺ, ἔνα δηλ. μῆνα ἀπὸ τὸ δικό τους, ἀντὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ μίαν μόνον Κυριακὴν;

Ἡ ἀπάντησις εἶνε φανερά, διότι οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἔχουν ὡς ἡμέραν ἰσημερίας τὴν 21ην Μαρτίου Ἰουλιαν. ἡμερολ. ὅπως τὴν ὠρισε ἡ Α' Οἰκουμ. Σύνοδος· τὴν ἔχουν πολὺ πλεῖον πρὶν καὶ γι' αὐτὸ μποροῦσαν νὰ ἐορτάσουν τὸ Πάσχα τους εἰς τὴν Πανσέληνον τοῦ Μαρτίου· ἐν ᾧ ἐμεῖς περιμένοντας τὴν ἰσημερίαν μας (21 Μαρτ. παλ. ἡμερολ.—3 Ἀπριλ. Νέον) καὶ ἔπειτα νὰ κάμουμε τὸ Πάσχα μας, ἐξ ἀνάγκης ἐπεριμέναμε καὶ τὴν ἐπομένην Πανσέληνον, τοῦ Ἀπριλίου πού θὰ ἐγένετο μετὰ 29 ἡμέρας, κι' ἀκόμη ἀργότερα γιατί ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ Κυριακὴ μετὰ τὴν Πανσέληνον. Ἔτσι ἐγίνε αὐτὸ τὸ μεγάλο διάστημα μεταξὺ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πάσχα καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας.

Καὶ ἄλλη μία ἐρώτησις λογικὴ:

Πῶς συνέβη νὰ ἐορτασθῇ τὸ Πάσχα τῆς Παπικῆς καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν, πού ἀκολουθοῦν τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, τόσον ἐνωρὶς δηλ. τὴν 28ην Μαρτίου; Ἀφ' οὗ ἡ διαφορὰ τῶν δύο ἡμερολογίων εἶνε μόνον 13 ἡμέραι, πῶς ἐφέτος εὐρέθηκε διαφορὰ 35 ἡμερῶν μεταξὺ τοῦ ἐορτασμοῦ τοῦ Γρηγοριανοῦ Πάσχα καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ Πάσχα.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν δίδω τὴν ἐξῆς πληροφορίαν. Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία δὲν τηρεῖ τὴν διάταξιν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἔτσι οὔτε τὴν 21 Μαρτίου πέρνει πάντοτε ὡς ἰσημερίαν, γιατί κάθε 128 χρόνια πηδαίει μίαν ἡμέραν, οὔτε ἀπαγορεύει τὸν ἐορτασμὸν τοῦ Πάσχα πρὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ Πάσχα, ὅπως πάλιν ὤρισε κι' αὐτὸ ἡ Α'. Οἰκουμ. Σύνοδος.

Ἐπομένως ἀφ' οὗ καὶ μὲ τὸ Νέον Ἡμερολόγιον εἶνε πάλιν ἰσημερία τὴν 21ην Μαρτ. (δηλ. 8ην ἰδίου μηνός κατὰ τὸ Ἰουλιανόν) δὲν ἐμποδίσθη νὰ κάμῃ Πάσχα ἀμέσως μετὰ τὴν Πανσέληνον τῆς 26ης Μαρτίου. Ἔτσι ἀφ' οὗ στὰς 28 Μαρτίου ἦτο Κυριακὴ, ἐώρτασαν τὸ Πάσχα ἐκείνην τὴν ἡμέραν· ἐν ᾧ γιὰ μᾶς πού ἡ ἰσημερία μας λογαριάζεται 3 Ἀπριλίου Νέου Ἡμερολ. δὲν ἐπετρέπετο νὰ κάμουμε τότε Πάσχα, διότι οὔτε ἡ κατὰ συνθήκην ἰσημερία μας εἶχε περάσει, οὔτε ἑβραϊκὸν Πάσχα εἶχε γίνε.

Ἔτσι περιμένοντας τὴν ἄλλην Πανσέληνον τοῦ Ἀπριλίου ἔχομεν διάστημα καὶ μεταξὺ τοῦ Πάσχα τῶν Παπικῶν καὶ τοῦ ἰδικοῦ μας 35 ἡμερῶν.

Υπάρχει καὶ ἄλλη διαφορὰ ἡ ὁποία ἐγένετο αἰτία νὰ ἀπομακρυνθῇ περισσότερο τὸ Ὁρθ. Πάσχα ἀπὸ τὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ εἶνε τὸ λάθος τὸ ὁποῖον γίνεται ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῆς Πανσέληνος, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐθίξα αὐτὸ διότι καὶ χωρὶν πολὺν θὰ ἀπῆται καὶ δυσκολώτερον θὰ καθίστα τὸ ζήτημα εἰς τὸ νὰ κατανοηθῇ. Τὸ λάθος ἐκείνο κάνει διαφορὰν 4 περίπου ἡμερῶν.

Σημ.—Μολοντὶ προσεπάθησα νὰ τὸ ἀναλύσω ὅσο τὸ δυνατόν ἀπλούστερα καὶ λαϊκώτερα γιὰ ὅλους ἀνεξαίρετως, δὲν ἀποκλείεται νὰ μενῇ καμμιά ἀπορία εἰς μερικοὺς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρακαλῶ πολὺ νὰ μὴ διστάσῃ κανεὶς νὰ μοῦ γράψῃ τὴν ἀπορίαν του καὶ ἐγὼ εὐχαρίστως θὰ τὸ ἀναλύσω ἱκανοποιητικώτερα.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 5)

κοινὴν ὁμολογίαν πίστεως, μὲ ὁρισμένα θεῖα Μυστήρια, εἰς τὰ ὁποία πρέπει νὰ μετέχουν ὅλα τὰ μέλη τῆς, μὲ ἰδρυτὴν, ὁ ὁποῖος ἔζησεν ὡς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, εἶνε ὀλοφάνερον ὅτι δὲν εἶνε κατὰ τὸ ἀφηρημένον, δὲν εἶνε ἀπλὴ ἰδεολογία, ἀλλ' εἶνε ὁρατός, συγκεκριμένος ὁργανισμός. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὀνομάζεται Ὁ ρ α τ ῆ Ἐ κ κ λ η σ ί α.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ προορισμὸς τῆς πρὸ παντὸς εἶνε νὰ σώσῃ ψυχάς, δηλαδὴ νὰ στρατολογήῃ πολίτας διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὸ ἐπιτύχῃ εἶνε ἀνάγκη νὰ εὐρίσκηται εἰς συνεχῇ πόλεμον πρὸς τὸ κακὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο εἶνε καὶ λέγεται Στρατευομένη Ἐκκλησία.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ Χριστιανικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς καὶ ἀπὸ τὴν ποιμαίνουσιν Ἱεραρχίαν, ἡ ὁποία ἔχει κανονικὴν καὶ ἀδιάκοπον διαδοχὴν, μετάδοσιν δηλ. εἰδικῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τὸ ὑποῦργημα αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, εἶνε ἡ Ὁ ρ α τ ῆ κ α ἰ Σ τ ρ α τ ε υ ο μ έ ν η Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Διὰ τὸ ὅμως λέγεται καὶ ἀόρατος ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία;

(Συνέχεια καὶ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον τεῦχος)

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΣΤΡΕΨΩΜΕΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗΝ ΜΑΣ ΠΡΟΣ
ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τὰς Ἀγίας, καλοῦνται οἱ Πανέλληνες τῆς Ἀμερικῆς ὅπως δείξουν γενικωτέραν ἀντίληψιν περὶ ἀσκήσεως τῆς ἀρετῆς. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τὸ κάμουν πολὺ εὐχαρίστως, διὰ τῶν Κοινοτήτων, κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τοῦ Πάσχα, ἐνθυμούμενοι τὸ Κλεινὸν Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπὸ τοῦ Ὁποίου τὴν ὑψηλὴν Προστασίαν καὶ καθοδηγίαν διατελοῦμεν. Ἡ σταλεῖσα ἐγκύκλιος τῆς Σεβ. Ἀρχιεπισκοπῆς πρὸς ὅλας τὰς Κοινότητας καὶ Ἱερατ. Προϊσταμένους καθορίζει τὰς λεπτομερείας καὶ ἡ στήλη αὐτῇ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ προσθέσῃ περισσότερα. Εἶνε πάντοτε γνωστὴ ἡ φιλοτιμία τοῦ Ἑλληνοῦ τῆς χώρας ταύτης. Ἀλλ' ἐξαιρετικῶς ἐφέτος ὅλα τὰ σημεῖα δεικνύουν ὅτι αἱ Κοινότητες, ἀναθαρρήσασαι διὰ τῆς ὑποβιβάσεως τῶν ὑποχρεώσεων των, θὰ δώσουν ἐν θαυμάσιον καὶ πάλιν, ὡς καὶ ἄλλοτε, δεῖγμα τῆς συμπαθείας των καὶ τῆς υἱκῆς των ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν ἀκατάβλητον πύργον τοῦ Φαναρίου καὶ ἰδιαίτατα πρὸς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Βενιαμὶν τὸν Α' τὸν τόσον ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν ὑγίαν πρόοδον τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Χριστεπώνυμου Πληρώματος.

—:—

Η ΕΒΔΟΜΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΠΟΛΥ ἐπιτυχῶς ὠρίσθη ἡ Γ' ἐβδομάς τοῦ Ἀπριλίου καὶ θεωρεῖται ὡς ἐβδομάς ἀφιερωμένη εἰς τὰ παιδιὰ, αἵτιοι ὅλοι αἱ ἡμέραι, ὅλος ὁ χρόνος, ὀφείλει νὰ εἶνε ἀφιερωμένος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν, πρὸ παντὸς εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ ἰδιαίτατα κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν ἐποχὴν τὴν ὁποίαν διερχόμεθα. Ἐὰν ὅλοι αἱ Ἀμερικανικαὶ Ὁργανώσεις, τῇ προστασίᾳ καὶ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Χώρας ταύτης, θὰ τιμήσουν μεγάλως κατὰ τὴν ἐβδομάδα τὴν προσεχῇ, τὰ παιδιὰ γενικῶς, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ κάμωμεν ὅ,τι δυνατόν, ὥστε νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν διάπλασιν τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας. Τὸ Σχολεῖον ἢ Ἐκκλησία, τὰ Σωματεῖα ἀσκῶν βεβαίως, ὅπου λειτουργοῦν καλῶς, πολὺ εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν, ἀλλὰ ΠΟΤΕ δὲν ἔμπορουν νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ἀνατροφὴν, ἢ ὁποία εἶνε ἡ ἐκ τ ο ὕ θ ε ο ὕ ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἰδιαίτατα εἰς τὴν μητέρα. Ἐμποροῦν τὰ Κράτη καὶ αἱ Ὁργανώσεις νὰ ὀρίζουν «ἐβδομάδας παιδιοῦ», ἀλλ, ἅς ἐννοήσωμεν ΟΛΟΙ μας, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀφιερῶσωμεν ὅλον τὸν καιρὸν μας, ὅλην τὴν σκέψιν μας διὰ τὴν καλυτέραν διαπαιδαγώγησιν τῶν παιδιῶν. Καὶ εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶρα κατάλληλος διὰ νὰ ἀρχίσωμεν τὴν θερμουργὸν αὐτὴν ἐργασίαν. Μετὰ τινα καιρὸν, ἄλλαι ἐπιρροαὶ θὰ πολεμήσουν τὸ ἔργον μας, ἴσως ὅχι διὰ τὸ καλὸν τῶν παιδιῶν μας. Τώρα ὅτε ἡ ζύμη εἶνε μαλακῇ, εἶνε ὁ καταλληλότερος καιρὸς διὰ τὴν καλὴν διάπλασιν τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας μας. Ἄς μὴ τὸ ξεχνῶμεν, ἅς μὴ ξεχνᾷ πρὸ παντὸς ἡ κάθε μητέρα ὅτι τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον προέρχεται εἰς τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς θαρύνει ἰδιαίτερώς αὐτήν. Οἰαδήποτε ἐλαστικότης τῆς

μητρὸς ἢ ὁποία γίνεται αἰτία νὰ χαλαρωθῇ τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα τοῦ παιδιοῦ, θὰ ἔχῃ πάντοτε ἐπικίνδυνον ἀποτέλεσμα ὅχι μόνον διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ μέλλον του ὡς πολίτου ὀργανωμένης κοινωνίας. Τὴν τοιαύτην εὐθύνην τὴν ἔχουν οἱ γονεῖς.

—:—

Ο ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ
Η ΟΜΟΓΕΝΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἡ ἐνέργεια τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου παρὰ τῇ Κυβερνήσει ὅπως κατὰ τὸ διάστημα καθ' ὃ τελεῖται ἡ Θεία Λειτουργία ἐν τοῖς Ναοῖς κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ τὰς Μεγάλας Ἑορτάς, κλείωσι τὰ Γυμναστήρια καὶ τὰ Ἀθλητικὰ Κέντρα διὰ νὰ ἐκκλησιάζωνται τακτικῶς οἱ Ἕλληνες Νέοι. Εἶνε εὐτύχημα ὅτι θὰ διορθωθῇ ἡ παρατηρηθεῖσα ἀμέλεια σχετικῶς μετὸν Ἐκκλησιασμόν τῶν Ἑλληνοπαίδων. Ἡ Γυμναστικὴ καὶ αἱ ἀθλητικαὶ κινήσεις, πρὸ παντὸς διὰ τὴν Νεολαίαν εἶνε βεβαίως κάτι ἐπιβεβλημένον, ἀλλὰ πρέπει νὰ μὴ παραμεληθῇ καὶ τὸ κυριώτερον, τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ τὸ σημεῖον αὐτὸ εἶνε: ἡ ψυχικὴ ὠφέλεια. Οἱ Ἱεροὶ Ναοί, μετὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς Θείας Λατρείας, μετὰ τὸ συγχρονισμένον κήρυγμα, μετὰ τὴν κοινὴν προσευχὴν, ἀσφαλέστατα παρέχουν τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποῖο ὁ νέος θὰ ἔχῃ μέλλον καλύτερον, συνειθίζων, ἐκ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς. Θὰ ἔπρεπε τὸ σημεῖον αὐτό, τοῦ τακτικοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῆς νεολαίας, ἡλικίας 14 ἐτῶν καὶ ἄνω, νὰ ἐμβάλλῃ πάντοτε εἰς σοβαρὰς σκέψεις ὅλους τοὺς διέποντας τὰ τῶν Κοινοτήτων καὶ τὰς Ὁργανώσεις· ἀλλὰ θὰ ἔπρεπε, ἐκ παραλλήλου, νὰ σταματήσουν καὶ αἱ χοροεσπερίδες καὶ συγκεντρώσεις ἀπὸ τὸ νὰ γίνωνται τὰς ἐσπέρας τῶν Σαββάτων.

—:—

ΑΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΔΕΝ συμφωνοῦμεν καθόλου μετὰ τὰς ἀπόψεις τῆς ἐνώσεως τῶν «Ψηφοφόρων Ἀμερικανίδων Κυριῶν» τοῦ Brooklyn ὅτι θὰ ἔπρεπε καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ ταύτῃ τῆς Νέας Ὑόρκης νὰ γίνουν ἡπιώτεροι οἱ σχετικοὶ Νόμοι περὶ ἐκδόσεως Διαζυγίου. Δὲν θὰ ἔπρεπε, ὅπως ἐγράφη χθὲς εἰς τὰ φύλλα τῆς Ν. Ὑόρκης, κατὰ τὰς ἀπόψεις τῆς προέδρου τοῦ Σωματείου Κας Sidney Blackett, νὰ γίνουν «εὐκολώτεροι» οἱ πολιτειακοὶ Νόμοι περὶ Διαζυγίου, διότι τότε θὰ μετετρέπετο καὶ ἡ μεγάλη αὐτὴ πόλις εἰς μίαν ἄλλην Reno ὅπου τὰ Διαζύγια ἐκδίδονται αὐθημερόν. Ἐὰν πρέπει νὰ διαφυλαχθῇ—καὶ κανεὶς δὲν ἀμφιβάλλει περὶ τούτου—ἡ ἱερότης τῆς οἰκογενείας, τότε ὀφείλομεν νὰ ἀφίσωμεν τοὺς Νόμους νὰ λειτουργοῦν καταλλήλως ἢ μᾶλλον νὰ τοὺς κάμνωμεν αὐστηροτέρους. Ὁ γάμος εἶνε ὁ ἱερώτερος καὶ ὁ διαρκέστερος δ ε σ μ ὁ ς διότι εἶνε καθωσιωμένος ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὴν ταύτην τὴν Θρησκείαν, πρὸ παντός. Ἀντὶ νὰ σκέπτονται αἱ ἐρίτιμοι Κυρίαι πῶς νὰ γίνουν «εὐκολώτεροι» αἱ ἐκδόσεις διαζυγίων, ἅς φροντίζον νὰ ἀναπτύσσεται εἰς τὰς καρδίας τῶν συζύγων ζωηρὰ καὶ θερμὴ ἡ πίστις πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν Θρησκείαν Του. Καὶ τότε δὲν θὰ χάνουν ἀδίκως τὸν καιρὸν των προτείνουσαι μέτρα ἀνάξια καὶ καὶ δημοσιεύσεως.

Ο ΑΜΒΟΝ

Ἀρχιμ. Ἀθηνάγορα Καθβάδα,
Πρωτοδυνκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀμερικής

«Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι οὗτοι
τὸν Θεὸν ὄψονται.»

Προχωροῦντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπολοίπων μακαρισμῶν συναντῶμεν τὸν χαρακτηριστικὸν ὅσον καὶ ποικιλόμορφον μακαρισμὸν μὲ τὸν ὁποῖον μακαρίζονται ἐκεῖνοι, πού ἔχουν καθαρότητα καρδιάς.

Ἐν γένει οἱ μακαρισμοὶ εἶνε συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα μολονότι ἔχουν χαρακτῆρα ἠθικο-φιλοσοφικόν, ὅμως εἶνε ἄρθρα θεοῦ κώδικος, ὁ ὁποῖος ἐξαγγέλλει τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ὁ κώδιξ δὲ αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἶνε γνωστὸς μὲ τὴν τόσο ἀπλὴν προσωνυμίαν: «Ἐπὶ τοῦ ὕδρου ὁμιλία» εἶνε ἡ ἐκπροσώπησις τῶν ὠραιότερων καὶ εὐγενεστέρων σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν κάθε συνάνθρωπόν του, καὶ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτόν του. Οἱ δὲ μακαρισμοί, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὅλης ἐφαρμογῆς τοῦ θεοῦ αὐτοῦ κώδικος, εἶνε σὰν τὰ ἄνθη στὸν ἀνθόκηπο, πού ἡ εὐωδιά τους καὶ ἡ ὁμορφιά τῶν χρωμάτων τους εἶνε ἡ μόνη ἀνταμοιβή μας ὅταν τὰ καλλιεργοῦμε, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐγενέστερη καὶ ἱκανοποιητικώτερη ἀνταμοιβή μας.

Γι' αὐτὸ οἱ μακαρισμοὶ εἶνε καὶ τόσο ὀλιγόλογοι, σχεδὸν σιωπηλοί, ἀφήνοντας στὴν ψυχὴ μὲ τὸν ἥχον τῶν λέξεων, πού τοὺς ἐκφράζουν, τὴν ἐντύπωσι, πού ἀφήνει τὸ πέρασμά μας καταμεσῆς ἀπὸ ἐν' ἀνθόκηπου τὴν ἀνοιξιάτικη, τὴ μαγιάτικη αὐγὴ.

Τέτοιαν ἐντύπωσι κάνει στὴν ψυχὴ ἐκεῖνου, πού πιστεύει στὸν Θεόν, ὁ ἔκτος αὐτοῦ Μακαρισμός: «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται».

Τὴν ἀνάπτυξι τοῦ μακαρισμοῦ αὐτοῦ θὰ τὴν ἀρχίσουμε, πέρνοντας ὡς βάσιν τὴν διήγησιν μᾶς εὐαγγελικῆς περικοπῆς.

Μὲ συντομία τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου μᾶς διηγείται ὅτι μία μέρα οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐφιλονέκουν περὶ τοῦ ποῦς ἀπ' αὐτοὺς θὰ εἶχε τὴν καλυτέραν θέσιν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν· καὶ γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ὁ καθένας τοὺς ἐπῆγαν καὶ ἐρώτησαν τὸν Ἰησοῦν.

Ὁ Ἰησοῦς, πού ἐγνώριζεν ὅτι τὸ ἐλατήριο τῆς φιλαρχίας καὶ τοῦ ἐγωῖσμοῦ τοὺς ἔβαλε στὸ στόμα τὴν ἐρώτησιν αὐτήν, δὲν τοὺς ἀπήντησεν ἀπ' εὐθείας, ἀλλ' ἔστρεψε τὸ βλέμμα του γύρω σὰν καὶ νὰ ζητοῦσε· πάρα-κεῖ ἦσαν μικρὰ παιδιὰ, πού ἔπαιζαν μ' ἐκείνη τὴν ἀπλαστή, τὴ φυσικὴ, ἀθωότητα, πού παίζουν τὰ μικρὰ παιδιὰ, πρὸ παντὸς τῶν προαστείων καὶ τῶν χωριῶν. Ἐπῆρε ἓνα ἀπ' αὐτὰ ὁ Ἰησοῦς, τῶβαλε στὴ μέση τῶν μαθητῶν του καί, κυττάζοντάς τους κατὰματα σὰν νὰ ψυχολογοῦσε τὴ σκέψιν τους, τοὺς λέγει: «Ἄν δὲν γίνετε σὰν τὰ παιδιὰ αὐτά, οὔτε καὶ θὰ εἰσέλθετε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν». «Ἀμήν, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιὰ ταῦτα οὐ μὴ εἰσέλθετε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν».

Βέβαια ὅλοι ἐννοοῦμε ὅτι ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε νὰ γίνουν οἱ μαθηταὶ του, καὶ συνεπῶς οἱ ἐν γένει ὁπαδοὶ του, σὰν τὰ παιδιὰ, δὲν ἐννοοῦσε ὅτι πρέπει νὰ ξεμωραθοῦμε νὰ γίνουμε παλὺπαιδες, νὰ σκεπτόμεθα σὰν μωρὰ παιδιὰ καὶ νὰ ἀνοηταίνουμε στὲς ἐκφράσεις μας, στὲς πράξεις καὶ ἐνέργειές μας μὲ παιδικὴ ἀφέλεια· ἀλλὰ ἐννοοῦσε νὰ ἐξευγενίσουμε τὴν πηγὴ τῶν αἰσθημάτων μας, τὴν καρδίαν μας, νὰ τὴν καθαρίσουμε ἀπὸ κάθε ἀκάθαρτο αἶσθημα, ἢ βλαβερό πόθο, ν' ἀποκτήσουμε μιὰ παιδικὴ καρδιά, ἀθώα, ὡμορφη, ἀδολέυτη, ἀπλαστή, πού, συνδυασμένη μὲ μιὰ ὠριμότητα ἀνδρική ἢ γυναικεία σκέψεως, κάνει τὸ ἄτομον ἄξιον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ στὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ στὴ μέλλουσα.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς του, πού ἀπαιτεῖ τὸν ἐξευγενισμό τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς, ἔχει πάλιν διπλὸ σκοπὸ, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι μακαρισμοί, α' τὴν ἠθικὴν καθαρότητα τοῦ ἀτόμου γιὰ τὸ συμφέρο τὸ δικό του καὶ β' τὴν ἠθικὴν καθαρότητα τοῦ ἀτόμου γιὰ τὸ συμφέρο τῆς κοινωνίας.

Εἶνε δηλαδὴ ζήτημα ἠθικῆς· καὶ καθὼς ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἠθικῆς ὑπάγονται σὲ φιλοσοφικὴ ἐξέτασι, σὲ σειρὰ συλλογισμῶν, ἔτσι καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς ὑπάγεται στὴ λαϊκὴ χριστιανικὴ φιλοσοφία τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἀκολουθήσουμε μιὰ σειρὰ συλλογισμῶν.

Εἶνε τὸ αἰώνιο ζήτημα τῆς συνεχοῦς πάλης, τοῦ σκληροῦ ἀγῶνος, πού ἔχει ἡ εὐσυνείδητος σκέψις μας πρὸς τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν μας.

Ὑπάρχουν μέσα μας δύο ὄντα, δύο ὑπάρξεις· ἡ μία εἶνε ζῶον μὲ ὅλας τὰς ἀνάγκας του γιὰ νὰ διατηρηθῇ στὴ ζωὴ καὶ νὰ ἀπολαύσῃ. Ἡ ἄλλη εἶνε τὸ πνεῦμα, ἡ συνείδησις, ἡ ὀρθὴ σκέψις, ἡ ἀνωτέρα ὑπαρξις, τὸ ὑψηλότερον ἐγὼ μας, ἡ εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ πρώτη, ἡ κατωτέρα ὑπαρξις μας, τὸ ἐσωτερικὸν μας ζῶον ἔχει ἓνα σωρὸ χυδαῖες ἀπαιτήσεις. Μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴ σωματικὴ ζωὴ μὲ φαγί, ποτό, ὕπνο, ἀνάπαυσι, ἱκανοποίησι γεννητικῆς ὁρμῆς, φορέματα, στέγη κλπ., καὶ ὅτι γιὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ φροντίσῃ ἐξ ἅπαντος, ἀσχέτως πρὸς τὰ ἐμπόδια, πού θὰ βρῇ ἐμπρός του, ὀπλίζεται μὲ μιὰ ἀκαταλόγηστη ἐχθρότητα ἢ δολιότητα ἐναντίον ὅλης τῆς κοινωνίας. Θέλει νὰ νικήσῃ, νὰ καταβάλῃ, νὰ πνίξῃ ὡς ἐχθρὸν ἢ νὰ ἀπατήσῃ καὶ ὡς φίλον, ὅποιον θὰ συναντήσῃ στὸ δρόμο, στὸν ὁποῖον ζητάει αὐτὸς τὴν ἐπιτυχίαν· ἔχει πάντα τὴ γνώμη, ὅτι γιὰ νὰ πετύχῃ κάποια ἀνάγκη του, κάποιο πόθο του, εἶνε ἀπαραίτητο νὰ χύσῃ γύρω του φαρμάκι ἀπὸ τὴν καρδίαν του γιὰ νὰ δηλητηριάσῃ σὰν ἀσφυξιογόνα ἀέρια, ὅσους ἔχει γύρω του.

Εἶνε δὲ τόσο φοβερὴ ἡ δύναμις, ἀλλὰ καὶ ἡ στραβομάρα τοῦ ζωώδους αὐτοῦ ὄντος πῶχουμε μέσα μας, ὥστε συντρίβει τὲς περισσότερες φορὲς κάθε δεσμὸν κοινωνικόν, συναδελφικόν, φιλικόν, συγγενικόν, ἀδελφικόν, πατρικόν καὶ οἰκονομικόν ἄλλον. Γι' αὐτὸ βλέπουμε ὅτι διὰ τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ μας δευτέρου καὶ κατωτέρου ἀνθρώπου, καταστρεφῶνται οἱ ἀνθρώποι τὴ ζωὴν, τὴν τιμὴν, τὴν περιουσίαν, τὴν κοινωνικὴν ὑπαρξιν καὶ τῶν συναδελφῶν των, τῶν φίλων των, τῶν συγγενῶν των. Ἀκόμη ἀδελφία μισοῦνται μεταξὺ των καὶ ἀδικοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο· ἀκόμη πατέρας καὶ παιδιὰ φθάνουν σὲ μιὰ ἀκατανόητη ἐχθρότητα μεταξὺ τους.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἄθλια κοινωνικά φαινόμενα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς εἶνε κατορθώματα τοῦ ζῶον πῶχουμε μέσα μας ὁ καθένας, καὶ τὸ ὁποῖον κατορθώνει νὰ κίνη τὴ φωνήν του

εἰς τὴν καρδιά μας, ὅπως συνήθως ὀνομάζουμε ἐκεῖνο, πού ἡ ἐπιστήμη ὀνομάζει βουλευτικὸν τῆς ψυχῆς.

Ἡ δευτέρα ὑπαρξίς μας ἡ ἀνώτερη, πού τὴν ὀνομάζουμε καὶ πνεῦμα, ὑψηλότερον ἐγὼ μας, ὁρθὴν σκέψιν, εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, ἔχει κι' αὐτὴ ὑποχρέωσι νὰ πολεμήσῃ ἀλλὰ νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ νικήσῃ τὴν κτηνώδη ὑπαρξί μας, τὸν κακὸ καὶ δόλιο συγκάτοικόν της. Ὑψώνει ἐμπρός της χαρὰς καὶ αἶμα, ἔχοντας ὡς ὅπλα κοινωνικά καθήκοντα, ἀνθρωπιστικὰ συνθήκας, φιλικὰς, συναδελφικὰς, συγγενικὰς σχέσεις, θρησκευτικὰς ὑποχρεώσεις καὶ ὅ,τι ἄλλο εὐγενέστερο, πολεμᾷ τὰς πρόστυχας ἀπαιτήσεις τῆς ζωῶδους συνυπάρξεώς του.

Σὲ κάθε κίνησί του τοῦ φωνάζει: πρόσσεξε μὴ κάμῃς αὐτό, πού ζητᾷς ὡς ἐπιθυμία· ὅσον κι' ἂν εἶσαι ζωῶδης ὑπαρξίς εἶσαι πατέρας, εἶσαι μητέρα, εἶσαι ἀδελφός, εἶσαι φίλος, εἶσαι συνεργάτης, ἢ ἔμπορος, ἢ δάσκαλος, ἢ ἱερεὺς, ἢ ὑπάλληλος, ἢ κυβερνήτης, ἢ ὁ,τιδήποτε ἄλλο· πρόσσεξε ἡ κοινωνία σὲ παρακολουθεῖ καὶ ὁ Θεὸς σὲ ἐπιβλέπει ἀδιάκοπα. Ὅταν ἡ ἀθλία καὶ κακὴ πρᾶξις σου αὐτὴ γίνῃ, δύσκολα θὰ μωρέσῃς νὰ τὴν κρύψῃς, κι' ὅταν τ' ἀποτέλεσματά της γνωσθοῦν ἡ κοινωνία τῆς ὁποίας εἶσαι μέλος δὲν θὰ στὸ συγχωρήσῃ καὶ ὁ Θεὸς θὰ λογαριασθῇ μία μέρα μαζί σου.

Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ ἀνώτερον ἐγὼ μας, τὸ πνεῦμά μας, ἡ συνειδήσίς μας συχνὰ νικάει τὴν κτηνώδη ὑπαρξί μας καὶ δὲν ἱκανοποιεῖ τὰς χυδαῖες ἀπαιτήσεις της. Ἀρκετὲς ὁμῶς φορὲς τὰ ὅπλα, πού μεταχειρίζεται εἶνε ἀνίσχυρα ἢ τὰ μεταχειρίζεται πολὺ ἄργα καὶ τότε ἡ κτηνώδης ὑπαρξίς νικᾷ καὶ ἱκανοποιεῖ τὰς ἀπαιτήσεις της, συνήθως ἁμαρτωλὰ καὶ κάποτε πολὺ ἁμαρτωλὰς.

Ἀλλὰ εἴτε νικᾷ ἡ κτηνώδης ὑπαρξίς μας καὶ κάνουμε τὸ κακὸ, εἴτε νικᾷ ἡ συνειδήσίς μας καὶ προλαμβάνει τὸ κακὸ, ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος παραδέχεται τὴν ὑπαρξί τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς βρίσκεται σ' ἕναν ἐσωτερικὸν ἀγῶνα, πού κάθε ἄλλο παρὰ εὐτυχισμένη ζωὴ μωρεῖ νὰ ὀνομασθῇ. Ὅπως δὲν μωρεῖ νὰ ὀνομασθῇ εὐτυχισμένη ζωὴ ὅταν κανεὶς ἀρρωστάει καὶ κατορθώνει καὶ γιαιτρεύεται, ἀλλὰ ξαναρρωστάει ἀμέσως καὶ πάλι γίνεται καλὰ καὶ πάλι ξαναρρωστάει καὶ περνάει τὴ ζωὴ πολεμῶντας τὰς διάφορες ἀρρώστειες, πού ἀπαντᾷ τὸν βρίσκουν μία κατόπι τῆς ἄλλης, ἔτσι ἄχαρος εἶνε καὶ ὁ ἀγὼν αὐτὸς ὁ συνεχὴς τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τὰ δύο στοιχεῖα, πού εἶνε μέσα του, εἶνε ἰσόπαλα. Θὰ ἦτο ἀσυγκρίτως ἐπιθυμότερο νὰ καθαρῇ ὁ ἄνθρωπος ὅσο τὸ δυνατόν τὸ αἷμά του καὶ νὰ τὸ δυναμώσῃ γιὰ νὰ μὴ μποροῦν νὰ καλλιεργηθοῦν μέσα του ἡ ἀσθένει, παρὰ ν' ἀφήσῃ νὰ τὸν πιάνουν κι' ἔπειτα νὰ τὰς γιαιτρεύῃ. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὰς ἡθικὰς ἀρρώστειες.

Ὅσο περισσότερο ἱκανοποιοῦμε τοῦ ἐσωτερικοῦ μας ζωὸν τὰς ἀπαιτήσεις ἀπὸ ἀδυναμία τῆς ἀνώτερης ὑπάρξεώς μας, τόσο περισσότερο δυναμώνει, θειέει καὶ προβάλλει περισσότερες καὶ χυδαιότερες ἀπαιτήσεις· τόσο περισσότερο ὀπλίζεται μὲ ἐχθρότητα ἐναντίον τῆς κοινωνίας καὶ μᾶς καθιστᾷ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολήν. (Κεφ. Α'. στ. 19)

Πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ.

Μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας.

Ψιθυριστὰς, καταλόους, θεοστεγεῖς, ὕβριστὰς.

Ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν
γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους,
ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας.

Ὅπως γιὰ νὰ μὴ κολλοῦν ἡ ἀρρώστειες ἀπάνω μας εἶνε ἀνάγκη νὰ δυναμώσουμε τὸ αἷμά μας καὶ τότε δὲν θάχοιμε ἀνάγκη νὰ πολεμήσουμε τὰς ἀρρώστειες μὲ φάρμακα καὶ ἐγχειρήσεις, ἔτσι γιὰ νὰ μὴ προβάλῃ τὸ ἐσωτερικὸν μας ζῶον, ἡ ἐπιθυμία, τὰς ἀπαιτήσεις του, εἶνε ἀνάγκη νὰ δυναμώσουμε τὴν ἀνωτέρα ὑπαρξί μας, τὴ συνειδήσί μας, τὴν ὁρθὴν μας σκέψιν, πού ὅλα μαζί ἀποτελοῦν τὸν ἡθικὸν μας χαρακτήρα. Κι' ἔτσι ὅταν τὸν δυναμώσουμε καὶ συντρέψῃ τὴν φωνὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ μας κτήνους, ἀπὸ τὴν καρδιά μας καὶ τὴν καθάρσιν, τότε δὲν θὰ εἶνε πλεῖα πολὺ σκληρὸς ὁ ἀγὼν πρὸς τὸ κτηνώδες ἐγὼ.

Ἴσως θὰ μοῦ εἰπῇ κανεὶς ὅτι πολλοὶ τὸ θέλουν μὰ δὲν τὸ ἐπιτυγχάνουν. Βέβαια εἶνε πολλοὶ οἱ τρόποι τῆς ἐπιτυχίας ἀνάλογα πρὸς τὴν δύναμι τῆς θελήσεως τοῦ καθενός, ἀλλὰ ὁ ἀσφαλέστερος εἶνε τὸ νὰ δυναμώσῃ κανεὶς τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πῶχει μέσα του ὁ ἄνθρωπος.

Νὰ σχηματίσῃ μία τέτοια πίστι στὴν ὑπαρξί τοῦ Θεοῦ καὶ στὴν ἐξάρτησι τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεόν, ὥστε σὲ κάθε σκέψιν του, σὲ κάθε πρᾶξί του καὶ ἐνέργειά του κατ' ἀρχὰς νὰ βλέπῃ τὸν Θεὸν ἐμπρός του· ἅμα τὸ καταφέρει αὐτὸ κατόπιν γίνεται τὸ ἄτομο δυσκίνητο πρὸς τὸ κακὸ, δὲν ἐλκύεται πολὺ ἀπ' αὐτό, ἀδιαφορεῖ στὰς ἀπαιτήσεις του, δὲν ἀκούει καὶ δὲν προσέχει στὰς φωνὰς του.

Αὐτοί, πού θὰ τὸ κατορθώσουν, μᾶς λέγει ὁ Σωτὴρ, ὅτι «τὸν Θεὸν ὄψονται».

Καὶ βέβαια θὰ ἴδουν τὸν Θεὸν καὶ θὰ τὸν βλέπουν καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς των καὶ κατὰ τὴν αἰώνιον πέραν τοῦ κόσμου τούτου ζωὴν. Γιατί, τί ἄλλο εἶνε αὐτό, πού μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸ νὰ βλέπωμεν τὸν Θεὸν παρὰ ἡ ἀκαθαρσία τῆς καρδιάς μας; Τί ἄλλο μωρεῖ νὰ σκοτεινιάξῃ τόσο φοβερά τὸν οὐρανὸ τῆς ψυχῆς μας, κι' ἀκτῖνα ἥλιου ἀληθινῆς χαρὰς νὰ μὴν μωρῇ νὰ φωτίσῃ τὴν ὑπαρξί μας, παρὰ ἡ ἀκαθαρσία τῆς καρδιάς μας; Τί ἄλλο μωρεῖ νὰ μᾶς προκαλῇ τὴν ἀγωνία τῆς ζωῆς κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ χεῖλί μας ποτὲ δὲν γλυκαίνει πραγματικὰ ἀπὸ ἄπλαστη χαρὰ, καὶ ἡ ἐφτάπικρη γεῦσις τῆς ἀψηφιάς τοῦ κακοῦ φαρμακώνει συνεχῶς τὰ χεῖλη μας παρὰ ἡ ἀκαθαρσία τῆς καρδιάς μας;

Ὁ Θεὸς εἶνε ἐμπρός μας, πολὺ πλησίον μας· μὰ ἂν δὲν καθαρῶμεν τὴν καρδιά μας νὰ τὴν νάμουμε ἄπλαστη σὰν τῶν πολὺν μικρῶν παιδιῶν, ποτὲ ἡ ψυχὴ μας δὲν θὰ ἴδῃ τὸν Θεόν, ποτὲ δὲν θὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθινὴν χαρὰν καὶ εὐτυχίαν.

ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕΝ ΤΑΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ ΜΑΣ

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ Ἱερατ. Προϊστάμενοι, Ἱεροφάνται, καὶ Διοικ. Συμβούλια τῶν Κοινοτήτων ὅπως μᾶς ἀποδεύουν ὡτογραφίας τῆς Χορωδίας τῶν Ἐκκλησιῶν των πρὸς δημοσιεύσιν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐξώφυλλον. Πρέπει ὅμως νὰ εἶνε καθαρὰ ὡτογραφία καὶ εἰς ὁχῆμα ἀνάλογον τῆς εἰκόνης τοῦ ἐξώφυλλον.

Θεοδ. Κοκκινάκη, Δ. Θ.

Διακόνου

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ὁ πολύτιμος μαργαρίτης τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως εὐρέθη πολλάκις μέσα εἰς κινεῶνα θεωριῶν κακοδόξων. Ἡ ἀνάμιξις τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν μετὰ τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας, ὁ συνδυασμὸς μυθικῶν παραστάσεων καὶ ἱστορικῶν γεγονότων, ἡ αὐθαίρετος ὑποκειμενικὴ ἐρμηνεία τῶν χριστιανικῶν ἰδεῶν, ἐδημιούργησαν ἀπειρίαν αἰρετικῶν ἀποχρώσεων καὶ σχολῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἡ γνησίᾳ χριστιανικῇ ἰδέᾳ παρεμορφώθη.

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ποικιλίαν τῶν αἰρετικῶν ἰδεῶν, παρ' ὅλην τὴν λεπτότητα τῶν διαφορῶν μορφῶν τῆς παρερμηνευομένης Χριστιανικῆς Πίστεως, ἡ Ὁρθόδοξία ἐσώθη. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐξορτάζει ἡ Ἐκκλησία μας κάθε χρόνον κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἐπὶ αἰῶνας ἐπάλαισεν ἡ Ἐκκλησία δι' αὐτήν. Οἱ διωγμοὶ ἐξησθένουν τὰς δυνάμεις τῆς. Δὲν ἐξησθένουν ὅμως καὶ τὴν Ὁρθόδοξον συνείδησίν τῆς. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς κάθε ἐμφάνισιν αἰρετικῶν, ἢ φωνῇ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ δύναμις τῆς διαμαρτυρίας τῆς εἶναι ἡ σπουδαιότερα, ἢ μᾶλλον ἡ μοναδικὴ ἀπόκρουσις τῶν αἰρετικῶν ἰδεῶν. Πολλάκις ὑπεδείκνυε εἰς αὐτοὺς τὰ λάθη τῶν. Παρεκάλει πρὸς διόρθωσιν. Συνεζήτει τὴν διδασκαλίαν τῆς μετ' αὐτῶν. Ἐπεδείκνυε ἐπιείκειαν εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μετεμελοῦντο. Ἀπέκοπτε ὅμως ἀπὸ τοῦ Σώματός Τῆς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι παρὰ τὰς ὑποδείξεις Τῆς ἐπέμενον εἰς τὰς κακοδόξους ἰδέας τῶν.

Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ μέλη τοῦ Σώματός Τῆς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διέσειον μετὰ τὰς ἰδέας τῶν τὰ θεμέλια τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰδρυτοῦ Τῆς. Ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἠρνοῦντο τὴν Θεότητά Του. Ἐκείνους πὺν συνέχον τὰς Θεανδρικός Του ιδιότητας. Ἐκείνους, πὺν ἐπέμενον νὰ κηρύττουν ἀντίθετα πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα παρέδωκεν εἰς Αὐτήν οἱ αἰῶνες πρὸς φύλαξιν.

Τὸ Σύμβολον τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως εἶναι τὸ σπουδαιότερον δεῖγμα τῆς προσπάθειας τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν φύλαξιν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως. Τὰ ἄρθρα του δὲν ἐγγράφησαν τυχαίως. Εἰς κάθε ἄρθρον του ὑπάρχει σκοπός. Αἱ λέξεις του ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἐτέθησαν κατόπιν πολλῶν συζητήσεων. Καὶ κατόπιν συμφωνίας καὶ ἀποδείξεων συνετάσσοντο αἱ προτάσεις του, ἀπὸ τοὺς δυνατωτέροις ἐκπροσώπους τῆς Χριστιανικῆς καὶ Φιλοσοφικῆς μορφώσεως.

Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως Ὁρθόδοξον, ἴσως ὁ Χριστιανισμὸς νὰ ἔχανε εἰς τὴν διὰδοσίν του. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἐφύλαξε τὴν ἀλήθειαν καθαρὰν. Αἱ Σύνοδοι αἱ ὁποῖαι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συνεκροτοῦντο δὲν εἶχον ἄλλον σκοπὸν παρὰ διὰ δογματικῶν ἀποφάσεων νὰ περιφρουρήσουν τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, μακρὰν πάσης ξένης ἐπιδράσεως καὶ κακοδοξίας.

Αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι δὲν ἀποδεικνύουν τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν δύναμιν τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν νίκην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν θρίαμβον τῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅλαι αἱ Σύνοδοι δι' αὐτὴν κηρύττουν καὶ ἀποφαίνονται καὶ συγχωροῦν καὶ καταδικάζουν καὶ νομοθετοῦν καὶ ἐρμηνεύουν. Ἀπὸ τῆς πρώτης εἰς τὴν Νίκαιαν τὸ 325 μέχρι τῆς

ἐδδόμης καὶ πάλιν εἰς τὴν Νίκαιαν τὸ 787 τὸ ἴδιον πρόβλημα συνεζητεῖτο. Ἡ διαφύλαξις τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰς τὸν πνευματικὸν τοῦτον ἀγῶνα τῆς περιφρουρήσεως τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπρωτοστάτησε. Οἱ Ἕλληνες Θεολόγοι οἱ διακρινόμενοι διὰ τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν βαθύτητα τῆς πίστεώς των ἀμέσως μετὰ δυνάμει ἀντέκρουον τὰς παρερμηνείας. Ἀδιάφορον ἂν οἱ παρερμηνεύοντες ἦσαν συνάδελφοί των. Ἀδιάφορον ἂν ἀνήκον εἰς τὴν ἰδίαν σχολήν. Πρὸ τῆς Ὁρθοδοξίας τὸ πᾶν ὑπεχώρει.

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ σπουδαιότεροι ἐκπρόσωποι τῆς Ὁρθοδόξου χριστιανικῆς σκέψεως, οἱ ἰσχυρότεροι ἀπολογηταὶ αὐτῆς ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν. Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὴν ἱερὰν φάλαγγα τῶν Διδασκάλων τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τὰ συγγράμματά των, οἱ λόγοι των, ἡ γραπτὴ διδασκαλία των ἢ ὁποῖα ἀριθμεῖ χιλιάδας ἐκδόσεων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄγραφος γνωμολογία των, ἡ διατηρουμένη εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦνται μέχρι σήμερον κριτήριον μοναδικὸν τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς κρίσεως.

Ἰδοὺ διατὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία σέβεται καὶ τιμᾷ τὴν Παράδοσιν τὴν ὁποίαν ἐκληρονόμησαν εἰς αὐτὴν οἱ χριστιανικοὶ αἰῶνες. Ἰδοὺ διατὶ παραλλήλως πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην τίθεται ἡ Ἱερὰ Παράδοσις.

Καὶ αἱ δύο αὗται πηγαὶ τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι ἐξ ἴσου σεβασταί. Ἡ μία συμπληροῖ τὴν ἄλλην. Ἡ μία παρέχει τὴν βάσιν. Ἡ ἄλλη τὴν ἐρμηνείαν. Ἡ μία ὑποδεικνύει τὸν τροπὸν τῆς ζωῆς. Ἡ δὲ παρουσιάζει ἐφαρμοσμένην τὴν ζωὴν εἰς τὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ Εὐαγγέλιον δύνανται νὰ τὸ γνωρίζουν καὶ οἱ μὴ Χριστιανοί. Δύνανται νὰ τὸ σπουδάσουν καὶ οἱ ἄθεοι. Ἀλλ' ἡ γνώσις τῶν ἰδεῶν πὺν περιλαμβάνει δὲν ἀποτελεῖ οὔτε προσδίδει εἰς ἐκεῖνον πὺν κατέχει τὰς ἰδέας Του, τὸν χαρακτήρα τοῦ Χριστιανοῦ. Διότι ὁ χριστιανισμὸς δὲν εἶναι γνώσις μόνον, ἀλλὰ γνώσις καὶ ζωὴ. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ γνώσις. Ἡ Παράδοσις, ἡ ἄγραφος Βίβλος, εἶναι ἡ ζωὴ. Καὶ τὰ δύο κατεργάζονται τὴν Ὁρθόδοξον συνείδησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν διάθεσιν διὰ τὴν προσοικειώσιν τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὰ δύο εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν σωτηρίαν.

Τὴν βαθύτην ταύτην σχέσιν Παραδόσεως καὶ Εὐαγγελίου, ἴσως εἰς ἄλλας Ἐκκλησίας νὰ τὴν γνωρίζουν μόνον οἱ Θεολόγοι ἐκ τῆς μελέτης τῶν πράξεων τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἶναι κτῆμα τοῦ ὅχλου. Ὁ Ὁρθόδοξος Λαὸς γνωρίζει βαθύτατα τὴν σχέσιν ταύτην. Καὶ παράδειγμα ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς.

Μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας πολλοὶ διενόηθησαν καὶ ἐπεχείρησαν νὰ ἀλλοιώσουν τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἱεραπόστολοι διαφορῶν χριστιανικῶν ἀποχρώσεων, ἰσχυροὶ εἰς μέσα Κυβερνητικὰ καὶ μέσα ἱλικά, ἔθεσαν ὡς ἔργον των νὰ προσελκύσουν εἰς τὰς ἀντιλήψεις των τὸν Ὁρθόδοξον ὑπόδουλον κόσμον. Ἀλλ' εἰς μάτην. Ἡ Ἱστορία εἶναι μάρτυς ἀψευδής. Ὁ Λαὸς ἠγωνίσθη. Καὶ ὁ ἀγὼν του ἐπέτυχε. Πιθανὸν πολλοὶ νὰ παρεσύρθησαν. Ἀλλ' εἰς κάθε ἀγῶνα, εἰς κάθε ἐπιδημίαν οἱ ἀδύνατοι ὀργανισμοὶ εἶναι πρῶτοι πὺν θὰ πέσουν. Οἱ ἰσχυροὶ ἔμειναν καὶ διατηροῦν ἀμετάσθετον μέχρι σήμερον καὶ ἀναλλοίωτον τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

Ἐδῶ ἔγκειται τὸ θαῦμα τῆς χριστιανικῆς Πίστεως. Οἱ ἀσθενέστεροι εἰς μορφωτικὴν δύναμιν τὴν ἐκήρυξαν. Ἀλ-

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝΙΤΟΥ

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΑΠΟΨΙΣ

Εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος εἰδοποιήσαμεν ὅτι καταχωροῦντες εἰς τὰς στήλας τοῦ περιοδικοῦ τούτου τὸ «Περὶ Γυναικωνίτου» ἄρθρον τοῦ Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρ. Ἀθηναγόρα Βαράκλα, ἐπιφυλάσσομεν τὸ δικαίωμά μας νὰ ἔχωμεν διάφορον γνώμην περὶ τῆς ἀναγκαιότητος, ἀκόμη δὲ καὶ αὐτῆς τῆς χρησιμότητος τοῦ γυναικωνίτου εἰς τοὺς σημερινοὺς ναοὺς μας. Νομίζοντες δὲ ὅτι θὰ ἦτο διαφωτιστικὸν τοῦ ζητήματος ἐὰν κατεχωροῦμεν καὶ δευτέραν γνώμην, ἔστω καὶ ἀντίθετον, πράττομεν τοῦτο σήμερον μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀρθρογράφος θὰ εὐχαριστηθῇ.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἁρθρου ἐκείνου ἀναμφιβόλως εἶνε πολὺ ἀξιέπαινος· ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς αὐστηροτέραν τήρησιν τῶν ἡθῶν καὶ νὰ δημιουργήσωμεν πνευματικωτέρας, ἀγνοτέρας, εὐσεβεστερας συνθήκας λατρείας ἐν τῷ Ἱεροῦ Ναῷ. Τὰ μέσα ὅμως, τὰ ὁποῖα ὑποδεικνύει, φοβοῦμαι, ὅτι, ὅχι μόνον εἶνε ἀνίσχυρα καὶ περιττά, ἀλλὰ καὶ θὰ προεκάλλουν σύγχυσιν ἡθικῶν ἀρχῶν εἰς τὴν σκέψιν τῶν χριστιανῶν μας καὶ ἀκόμη θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθοῦν χωρὶς καὶ ἡ ἐκ τῶν προτέρων καταδικασμένη πρὸς τοῦτο προσπάθεια νὰ μὴν ἐπιφέρῃ μᾶλλον κακὸν παρὰ καλόν.

Δὲν λέγω ὅτι τὰ μέτρα αὐτά, ὁ γυναικωνίτης, ὁ ἀρχαῖος θεσμὸς τῶν Πυλῶρων καὶ ἡ ἐκδίωξις ἐκ τοῦ Ναοῦ τῶν ἀτάκτων εἶνε πράγματα παράλογα. Τοῦναντίον. Οὐδὲ καταφεύγω εἰς τὸ νὰ τὰ χαρακτηρίσω ὡς ἀναχρονιστικά· διότι ἡ λέξις ἀναχρονιστικὸν δὲν ἔχει ψεκτὴν σημασίαν διὰ τὴν λατείαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας· τοῦναντίον μάλιστα, ἐν τούτῳ ἀκριβῶς πρέπει νὰ καυχώμεθα οἱ Ὁρθόδοξοι, ὅτι τηροῦμεν ἀπαρασάλευτα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὰ τῆς λατρείας, ὅσον καὶ ἂν θεωρῶνται ὑπὸ τῶν ἐν πᾶσι νεωτερίζοντων ὡς ἀναχρονιστικά. Δὲν συμφωνῶ ὅμως ὅτι ταῦτα εἶνε μέτρα ἡθικῆς τάξεως ἐν τῷ Ναῷ· διότι μοῦ φαίνεται ὅτι ἔτσι ἐπιδιώκουμε νὰ γιαιτρεύσουμε καρδιακὰ νοσήματα ἢ στομαχικὰ ἔλκη, βάζοντας ἔμπλαστρα εἰς τοὺς θραχίονας.

Ἐξηγοῦμαι μὲ ἓνα παράδειγμα.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κανεὶς δὲν βλασφημεῖ, ὅσον βλάσφημος κ' ἂν εἶναι, γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει καμμία αἰτία ἐκεῖ ἡ ὁποία νὰ τὸν κάμῃ νὰ βλασφημῇ. Ἀλλ' ὅταν ἓνας εἶνε βλάσφημος καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἐργασίαν του καὶ ἀκόμη καὶ τὴν Κυριακὴν εἰς τὰς διασκεδάσεις του, βλασφημῇ, τὸν ὀφείλει εἰς τίποτε τὸ ὅτι δὲν βλασφημεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ μιᾷ-δυὸ ὥρες τὴν ἑβδομάδα; καὶ μάλιστα ἐπειδὴ δὲν ἔχει καμμίαν εὐκαιρίαν ἢ αἰτίαν διὰ νὰ βλασφημῇ κ' ἐκεῖ;

Τέτοια ἡθικὴ φοβοῦμαι πῶς εἶνε πολὺ ξεφτισμένη καὶ δὲν συμβάλλει εἰς τίποτε.

Ἀλλὰ τότε, μπορεῖ νὰ ἐρωτήσῃ κανεὶς: Ἦτο τόσο ἀνυπολόγητον καὶ ἐπιπόλαιον τὸ μέτρον τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἔχῃ τὸν γυναικωνίτην; δηλ. νὰ ἔχῃ τὸν ἐν τῷ Ναῷ διὰ τὰς γυναῖκας χωριστὰ ἀπὸ τοὺς ἄνδρας; καὶ μάλιστα νὰ προσπαθῇ νὰ κάμῃ ἀθέατον τὸν τόπον τῆς προσευχῆς τῶν γυναικῶν μὲ καφάσια καὶ μὲ παραπετάσματα;

Εἰς μίαν τοιαύτην ἐρώτησιν ἀπαντῶμεν:

Οὔτε ἀνυπολόγητον οὔτε ἐπιπόλαιον ἦτο τὸ ὅτι τὸ μέτρον αὐτὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὁ γυναικωνίτης τὸ ὅτι δὲν ἀπετέλει μόνον μέρος τοῦ Ναοῦ ξεχωριστόν· οὐδὲ εἶχε προορισμὸν νὰ χωρίσῃ τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τὰς γυναῖκας, μὴ ὅν κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς διὰ νὰ μὴ ἔχουν πειρασμοὺς κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς λατρείας τῶν. Ὁ γυναικωνίτης ἦτο μέρος τῆς ὅλης κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπαραίτητον δὲ ἰδιαίτερος εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν.

Ὡς, πολλὴ ὁρθῶς, ἀνέπτυξε εἰς τὸ ἄρθρον του, ὁ ἀγαπητός μου Πανοσιολ. Βαράκλας, τὸ ἔθος τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν γυναικῶν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας χρονολογεῖται ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς χρόνους, πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ὁ γυναικωνίτης ἀπὸ τότε ἦτο ἀπαραίτητον διαμέρισμα τοῦ σπιτιοῦ. Μολονότι δὲ ἐχρησίμευε καὶ ὡς θυσαυροφυλάκιον, ἢ ὡς συζυγικὸς θάλαμος εἰς τὰ πτωχότερα σπίτια, πάντως ἦτο μέρος τῆς οἰκίας ἰδιαίτερον, προωρισμένον διὰ νὰ ἀπομονοῦνται ἡ γυναῖκες καὶ νὰ μὴ ἐρχονται εἰς ἐπαφὴν καὶ συναναστροφὴν μὲ τοὺς ἄνδρας καὶ μάλιστα τοὺς μὴ ἀμέσους συγγενεῖς.

Ἐὰν μάλιστα θέλωμεν νὰ δώσωμεν σύντομον ὅρισμὸν τοῦ γυναικωνίτου εἰς τὴν οἰκογένειαν κατὰ τὴν προχριστιανικὴν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν ἀκόμη, πρέπει νὰ τὸν ὀνομάσωμεν "part-time voluntary women's prison"· περιοδικὴν ἐκουσίαν φυλακὴν τῶν γυναικῶν. Τοῦτο φαίνεται ἀκόμη ἐναργέστερον εἰς σπίτια πολλὰ πτωχά, ὅπου δὲν ὑπῆρχε χώρος δι' ἰδιαίτερα δωμάτια γυναικωνίτου. Εἰς αὐτὰ ὑπῆρχεν ἓν μικρὸν σκοτεινὸν δωμάτιον, σὰν πολὺ μεγάλο ντουλάπι τοίχου, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο ἡναγασμένη ἡ οἰκοδέσποινα καὶ αἱ θυγατέρες τῆς νὰ καταφεύγουν ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης εἶχε ἐπισκέψεις ξένων.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ὅταν ἐφήρμοσε τὸ σύστημα τοῦ γυναικωνίτου εἰς τὸν Ναόν, οὔτε ἀπὸ ἑλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα τὸ ἔκαμε, οὔτε τὴν προχριστιανικὴν χρῆσιν τοῦ γυναικωνίτου ἐθεώρησε πρόδρομον τῆς χριστιανικῆς ἡθικῆς. Ἀπλῶς εὐρέθη πρὸ ἐνὸς γεγονότος, πρὸ ἐνὸς καθιερωμένου παλαιοῦ ἐθίμου, πρὸς μιᾶς ἀνεγνωρισμένης καὶ ἐπιβεβλημένης κοινωνικῆς συνθήκης.

Ἀφοῦ ἡ θέσις τῆς γυναῖκος ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκείνῃ ἀπῆται τὸν χωρισμὸν τῆς ἀπὸ τοὺς ἄνδρας καὶ ἐπέβαλλε εἰς αὐτὴν νὰ κρύβεται ὅταν εἶνε παρόντες αὐτοί, αὐταὶ δὲ αἱ προφυλάξεις ἐθεωροῦντο σεβαστόταται συνθήκαι τῆς κοινωνικῆς τότε ζωῆς, θὰ ἦτο τολμηρότατον, ἀκατανόητον, ἐπαναστατικὸν καὶ ἐπικίνδυνον κοινωνικῶς, ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς κατήργει τὴν ἐπικρατοῦσαν αὐτὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ἐπέτρεπε νὰ συμπροσεύχωνται, εἰς τὸν ἴδιον τόπον τοῦ Ναοῦ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζύ.

Καὶ δὲν ἦτο μόνον ὁ Χριστιανικὸς Ναὸς καὶ ὁ γυναικωνίτης τοῦ σπιτιοῦ, τὰ ὁποῖα ἐκράτουν, κατὰ κοινωνικὴν συνθήκην, χωριστὰ τὰς γυναῖκας ἀπὸ τοὺς ἄνδρας· ἐξ ἐναντίου μάλιστα δὲν ὑπῆρχε κανεὶς δημόσιος τόπος εἰς τὸν ὁποῖον νὰ εἶνε μαζύ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, εἰμὴ μόνον τὰ ἱερά, λεγόμενα, τῆς εἰδωλολατρικῆς θρησκείας, ὅπου εὐρίσκοντο αἱ ἱερόδουλοι καὶ ὀλίγα μέρη ὁμοίου σκοποῦ εἰς τινὰς πόλεις. Οὔτε εἰς τὸ θέατρον ἦσαν μαζύ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅσον ἐλαφρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ θεατρικὴ παράστασις, οὔτε ἐργοστάσια ὑπῆρχον εἰς τὰ ὁποῖα νὰ συνεργάζωνται ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οὔτε μικτὰ σχολεῖα καὶ πανεπιστήμια, οὔτε ἐστιατόρια κοινὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, οὔτε σιδηρόδρομοι καὶ λεωφορεῖα, ὅπου νὰ παρακάθηνται, οὔτε ἄλλος τις τόπος

ὑπῆρχε εἰς τὸν ὁποῖον νὰ εὐρίσκωνται μαζὺ ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Μὲ ἄλλα λόγια ὁ Χριστιανισμὸς ἔχων εἰς τοὺς Ναοὺς τοῦ γυναικωνίτην δὲν ἔκαμε τίποτε νέον, οὐδὲ ἀπέβλεψε κυρίως εἰς τὸ νὰ προσφυλάξῃ τὸ ἐκκλησίασμα ἀπὸ σαρκικοὺς πειρασμοὺς μόνον κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας· ἀπλῶς καὶ μόνον ἐσεβάσθη καὶ ἠκολούθησε ἓν κοινωνικὸν ἔθιμον, τὸ ὁποῖον, ἐπὶ τέλους ὄχι μόνον δὲν ἔβλαπτε τίποτε, ἀλλὰ καὶ συνετέλει εἰς τὸ νὰ στερεωθῇ ἡ βάσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅτι εἶνε θρησκεία ἀγνῶν ἠθικῶν ἀρχῶν.

Ἀπὸ ὅμοιες κοινωνικὰς ἀντιλήψεις καθιέρωσαν τὸν γυναικωνίτην καὶ οἱ ἀνατολικοὶ λαοί. Οἱ Τοῦρκοι εἶχον πάντοτε τὸ χαρέμι διὰ τὰς γυναῖκας· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν δρόμον ἦσαν ὑποχρεωμέναι αὐταὶ νὰ ἔχουν σκεπασμένον τὸ πρόσωπον μὲ φερετζέ. Δὲν πιστεύω δὲ νὰ φαντάζεται κανεὶς ὅτι τὸ μέτρον αὐτὸ ἀπέβλεπε εἰς τὸ νὰ ἠθικοποιήσῃ τοὺς ἄνδρας Τοῦρκους καὶ νὰ τοὺς ἀνυψώσῃ πνευματικῶς πρὸς τὸν Θεόν!

Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ γυναικωνίτης εἰς τοὺς παλαιότερους χριστιανικοὺς ναοὺς δὲν εἶχε ὡς κύριον προορισμὸν νὰ ἀποδώσῃ τοὺς σαρκικοὺς πειρασμοὺς ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα, εἰς τί θὰ συνέβαλλε ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σήμερον; Τὰ καφάρια τὰ ὁποῖα συνιστᾷ ὁ ἀρθρογράφος νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, θὰ παρεмόρφουν ἀφόρητα ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως τὸν Ναὸν μας χωρὶς βαθὺν ἠθικὸν ἀποτέλεσμα· ἐπὶ πλέον θὰ ἠμποδίζαν μὲν τοὺς ἄνδρας νὰ βλέπουν τὰς γυναῖκας, δὲν θὰ ἠμποδίζαν ὅμως τὰς γυναῖκας νὰ βλέπουν τοὺς ἄνδρας. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θὰ ἔσωζε τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς λατρείας μονομερῶς διὰ τὸ ἓν μέρος μόνον τοῦ ἐκκλησιασματος, δηλ. τοὺς ἄνδρας. Ἄλλ' εἶνε ἠθικὴ αὕτη; καὶ εἶνε αὕτη τελεσφόρος ἐπιδιώξις τῆς πνευματικότητος τῆς λατρείας;

Ἡ ἠθικὴ δὲν ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας εἰς τοὺς ἐνγλήκους, οὔτε καὶ ἂν ἐπιτευχθῇ μὲ τέτοιον τρόπον, δύναται νὰ καρποφορήσῃ.

Ἄλλ' οὔτε ἀκόμη καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς ψυχικῆς συγκεντρώσεως κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιβάλλῃ κανεὶς. Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν Πουριτανῶν εἰς Νέαν Ἀγγλίαν μοῦ μένει στὴ μνήμη μου ἓνα γεγονός πολὺ χαρακτηριστικόν. Αἱ ἀκολουθίαι τῶν εἰς τὸν Ναὸν, προσευχῆς, πολλῇ ἀνάγνωσις τῶν Ἀγίων Γραφῶν καὶ μακρότατα ἄνευ πραγματικοῦ ἐνδιαφέροντος κηρύγματα, ἦσαν τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς ζωῆς τῶν. Καὶ ποῖος τολμοῦσε νὰ μὴν πᾶν στὸν Ναόν; Πολλοὶ ὅμως, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, στὴν τέτοια μονοτονία καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος προσευχῆν καὶ διδασκαλίαν, ἀπεκοιμούντο· κατήντα δὲ ὁ ἱεροκλήρυξ νὰ ἐξακολουθῇ τὸ ἀνούσιον κήρυγμά του καθ' ὃν χρόνον τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ ἐκκλησιασματος ἐροχαλίζε. Ἀντὶ ὅμως νὰ φροντίσουν νὰ διορθώσουν τὸ πραγματικὸ κακόν, νὰ συντομεύσουν τὰ ἀναγνώσματα καὶ τὰ κηρύγματα καὶ νὰ τὰ κάμουν ἐνδιαφέροντα, αὐτοὶ διώρισαν ἐπόπτας οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἓνα μακρότατον ξύλον στὸ χέρι, καὶ ὅσα ἔβλεπαν ὅτι κλειδῶνται τὰ μάτια κανενός, τοῦ τὸ κτυποῦσαν στὸ κεφάλι.

Φαντάζεται ὅμως κανεὶς τώρα ὅτι μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν τοὺς ἔκαναν πράγματι νὰ συγκεντρωθῇ ἡ ψυχὴ τῶν σὲ μία ἐκσυνηδητὴν καὶ πνευματικὴν προσευχῆν; Ἄλλοῦ ἦτο τὸ κακόν, καὶ ἄλλο προσπαθοῦσαν νὰ γιатρεύσουν.

Τὸ ἴδιο ἀκριβὲς συμβαίνει καὶ μὲ τὸ μέσον τοῦ γυναικωνίτου, τῶν πυλωρῶν καὶ τῆς ἐκδιώξεως ἐκ τοῦ Ναοῦ ἀσχημούντων.

Ἐὰν ἡ ἠθικὴ κατάστασις τῶν ἐκκλησιαζομένων εἰς τοὺς

Ναοὺς μας εἶνε τέτοια πράγματι, ὥστε διαρκούσης τῆς Θ. Λειτουργίας νὰ ἐνδιατρίβῃ ὁ νοῦς τῶν καὶ ἡ ψυχὴ τῶν εἰς τὰ πονηρά, μόνον διότι παρακάθηνται ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς τὸ ἴδιον μέρος τοῦ Ναοῦ, τότε νομίζω ὅτι ὄχι μόνον καὶ ὁ γυναικωνίτης δὲν θὰ κάμῃ καμμίαν προκοπὴν, ἀλλὰ τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι περιττεύει καὶ ὁ Ναός, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἄλλο μέσον ἐπιδράσεως παρὰ τὸν γυναικωνίτην καὶ τὴν τιμωρίαν. Διότι οὐσιαστικῶς ποία θὰ εἶναι ἡ ἠθικὴ ὠφέλεια τῶν Χριστιανῶν αὐτῶν, ἐὰν κατορθωθῇ, διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν τῷ Ναῷ, νὰ τηρηθῇ ἡ σωματικὴ μόνον ἀπόστασις αὐτῶν ἐν αὐτῷ, ἐὰν ἡ φαντασία τῶν εἶνε διεφθαρμένη καὶ ἱκανὴ νὰ ἐκμηδενίσῃ πᾶσαν ἀπόστασιν σωματικὴν καὶ νὰ ὀργιάσῃ διανοητικῶς καὶ ψυχικῶς τὸ ἄτομον κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας;

Καὶ ποῖαν ἀξίαν ἔχει εἰς τὴν ἠθικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου (ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς τὸ ἴδιο) τὸ νὰ μείνῃ ἀνεπηρέαστος ἀπὸ ἁμεσον σαρκικὸν πειρασμόν, ἐπὶ μίαν-δύο ὥρας εἰς τὸν Ναόν, ὅταν ἡ ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς του ἐγείρεται ἀχαλίνωτος πρὸς τὴν ἁμαρτίαν εὐθὺς μόλις εὐρεθῇ πλησίον προσώπου ἐτέρου φύλου καθ' ὅλας τὰς 100 καὶ πλέον ὑπολοίπους ὥρας τῆς ἐβδομάδος;

Καὶ ποῖαν ἀξίαν καὶ ἠθικὴν ἐπίδρασιν ἔχει τὸ νὰ μείνῃ χωριστὰ ἐπὶ μίαν-δύο ὥρας εἰς τὸν Ναόν, ἐνῷ μετὰ τὸν Ναόν θὰ συγκαθίσῃ ἐξ ἀνάγκης μὲ πρόσωπον ἐτέρου φύλου, εἰς τὸν σιδηρόδρομον, εἰς τὸ λεωφορεῖον, εἰς τὸ θέατρον, εἰς τὸ σχολεῖον, εἰς τὸ ἐργοστάσιον, εἰς τὸ ἐμπορικόν, εἰς τὸ ἐστιατόριον ἢ εἰς ἓνα σῶρον ἄλλα μέρη;

Ἐὰν ἡ ψυχὴ του, ἡ σκέψις του, ἡ φαντασία του καὶ ἡ ἐπιδερμὶς του ἀκόμη εἶνε ἀχαλίνωτα εἰς πᾶσαν ἐπαφὴν ἢ εἰς πᾶσαν προσέγγισιν ἐτεροφύλου, ἀκόμη καὶ εἰς τὸν Ναόν, τότε μὲ τὸν χωρισμόν ἐν τῷ Ναῷ θὰ καταντήσῃ ἡ ἠθικὴ τοῦ χριστιανοῦ νὰ χρησιμεύῃ μόνον διὰ τὸν Ναόν, ἐὰν κατορθωθῇ καὶ αὐτό. Ἔτσι ὁ ἐν λόγῳ χριστιανὸς θὰ εἶνε ἠθικὸς μόνον εἰς τὸν Ναόν καὶ μάλιστα μόνον ἐπειδὴ τὸν κρατοῦν παρὰ τὴν θέλησίν του, μακρυνὰ ἀπὸ τὸ ἐτερόφυλον. Ἄλλὰ εἶνε ἠθικὴ αὕτη; Καὶ τί ἐπὶ τέλους πρόκειται νὰ ἐξυτηρηθῇ μία τέτοια ἀναγκαστικὴ ἠθικὴ;

Εἰς τὴν δυσκολεύομαι νὰ παραδεχθῶ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ συμβοῦν ἀχημοσύνης εἰς τὸν Ναόν ἐὰν παρακάθηνται εἰς τὸ ἴδιο μέρος ἄνδρες καὶ γυναῖκες, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ ἡ κάθε μία θὰ ὑπάγῃ στὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὸν σύζυγόν της ἢ πατέρα της ἢ ἀδελφόν της κλπ., καὶ δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ τολμήσῃ κανεὶς τέτοια. Συνεπῶς οἱ πειρασμοί, ἂν ὑπάρχουν τέτοιοι, λαμβάνουν χώραν εἰς τὸ ἐπιθυμητικόν τῶν ἐκκλησιαζομένων καὶ περιορίζονται εἰς παράνομες ἐπιθυμίας κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀντὶ νὰ ἐπιδιώκουμε διὰ τῆς βίας τὴν ἀποιώρουνσιν τῶν πειρασμῶν καὶ νὰ κλείσουμε εἰς καφασσοὺς γυναικωνίτας τὰς γυναῖκες, πὺλ ἀσφαλῶς μ' ὅλο τους τὸ δίκην, δὲν θὰ τὸ δεχθῶν καὶ θὰ παύσουν καθολοκληρίαν νὰ πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησίαν, καλύτερα ἂς φροντίσουμε νὰ ἐμποτίσουμε μὲ περισσότερον θρησκευτικὸ αἶσθημα τὰς καρδίαις τοῦ ἐκκλησιασματος. Εἰς αὐτὸ κυρίως θὰ συμβάλῃ ἐὰν τὴν ὥραν τῆς λατρείας τὴν καταστήσωμεν ὥραν ψυχικῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐὰν ὅλοι οἱ ναοὶ μας ἀποκτήσουν θρανία στερεὰ δι' ὁλοῦς, καὶ ἀποκτήσουν χορφιδίας, καὶ σταματήσουν αὐτὰ τὰ συνεχῇ ἐπιδεικτικὰ σύρτα — φέρτα γιὰ ἄναμμα κεριῶν εἰς τὰ μανουάλια ἐμπρὸς πρὸ εἰκονοστάσιον, καὶ παύσουν οἱ δίσκοι καὶ τὸ νὰ μπαينوβαίνουν οἱ ἐπίτροποι ἢ ἄλλα ἄτομα μὲ πρόσφορα εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα· καὶ ἐὰν ὁ Ἱε-

ΕΚ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΜΑΣ ΕΔΩ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους)

Ἡ Γραμματικὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μὲ τὴν ἀτελείωτη ποικιλίαν τῶν κανόνων καὶ τῶν ἐξαιρέσεων τῶν, θεωρεῖται ὡς ἓνα μάθημα δυσκολώτατο καὶ ἀνιαρό, πὺν βασανίζει τὸ μικρὸν κόσμον τοῦ σχολείου καὶ πὺν ποτὲ δὲν δίνει τὴν ἐντύπωσιν πῶς ἐτελείωσε ἐπὶ τέλους. Καὶ ὅμως, τὸ δύσκολον αὐτὸ μάθημα ὅταν προσφέρεται καταλλήλως στὰ παιδιά καὶ ὅταν συνδυάζεται περισσότερον μὲ τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν παρὰ μὲ τὴν θεωρίαν κ' ἀποστήθισι, γίνεται ἓνα μάθημα τερπνὸν καὶ γεμῖον ἐνδιαφέρον, ἓνα μάθημα, πὺν θὰ διευκολύνῃ τοὺς μαθητὰς μας νὰ ἀκολουθήσουν ὀρθὴ ἐκφρασὴν στὸν προφορικὸν λόγον.

Διατηρῶ στὴ μνήμην μου γραμματικὸν κανόνα, πὺν ἀπὸ τὰς μικρὰς ἀκόμη τάξεις τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μου ἔμαθον νὰ ἀποστηθίζω τόσο σχολαστικὰ, ὥστε οὔτε ἓνα «καὶ» δὲν ἔπρεπε νὰ παραλείπεται κατὰ τὴν ἀποστήθισιν. Καὶ τοὺς κανόνας αὐτοὺς, σὰς διαβεβαιῶ πῶς δὲν ἤξερα γιὰτὶ ἔμαθα νὰ τοὺς λέω καὶ γιὰτὶ βασανίστηκα νὰ τοὺς μάθω τὴν σημασίαν ὅμως πολλῶν ἀπ' αὐτοὺς κατάλαβα μόνον μου πολὺ ὀργότερα, ὅταν πειὰ ἤμουν δασκάλα!

Ἔτσι, ὅταν ἄρχισα τὸ πρῶτόν μου ἀκόμα βῆμα στὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἀναπολῶντας τὴν ἀσχοπὴν ἀποστήθισιν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπέβαλαν ὡς μαθήτριαν, ἀπεφάσισα νὰ δώσω ἐγὼ στὸ μάθημα τῆς γραμματικῆς, πὺν ἐπρόκειτο νὰ διδάξω, μιὰ κατεύθυνσιν, πὺν ἦταν περισσότερον μὲν ἀπλοποιημένη καὶ πρακτικὴ, ὀλιγώτερον δὲ σχολαστικὴ καὶ ἀνιαρὴ. Τὴν κατεύθυνσιν δὲ αὐτήν, πὺν πάντα μοῦ ἔδωκε λαμπρὰ ἀποτελέσματα, κατάλαβα ὅτι κατὰ μείζονα λόγον ἔπρεπε νὰ ἀκολουθῶ καὶ στὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τῆς Ἀμερικῆς.

Ὅταν σὰς ὁμιλῶ γιὰ ἀπλοποίησιν τοῦ μαθήματος τῆς γραμματικῆς, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, δὲν θέλω νὰ νομίσετε ὅτι κάμνω παραλείψεις καὶ ἀφαιρέσεις (μόνον ἢ βαρεῖα, πὺν ἐτόλμησα νὰ ἐξοστρακίσω θὰ μπορούσε νὰ μὲ διαφεύσῃ αὐτὴ τὴ στιγμή...) καὶ ὅτι ἀποφεύγουν νὰ διδάσκω στὰ παιδιά τὰ δύσκολα γραμματικὰ μέρη, περιορίζομαι μόνον στὰ ἀπλὰ καὶ εὐνόητα. Ὅχι! τὸ μάθημα τῆς γραμματικῆς τὸ διδάσκω ἐδῶ μὲ ὅλες τὰς λεπτομέρειας καὶ παρ' ὅλο, πὺν τὰ παιδιά μου ξέρουν καὶ τὸ στερεοτικὸν ἀκόμα αὐτὸ σὰς διαβεβαιῶ εὐλικρινέστατα, πῶς ποτὲ δὲν ὑπῆρξα σχολαστικὴ στὴν προσφορὰ τοῦ μαθήματος αὐτοῦ.

Λέγοντας ὅμως ἀπλοποίησιν, ἐννοῶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον προσφέρω στὰ παιδιά τὰς γραμματικὰς γνώσεις. Πρῶτα-πρῶτα, ἀποκλείω ἀπ' ὅλες τὰς τάξεις τὸ διβλίου τῆς γραμματικῆς, γιὰτὶ εἶναι κἄτι τι σκοτεινὸν καὶ δυσνόητον γιὰ τὰ παιδιά μας ἐδῶ. Ἔπειτα δὲν ἀκολουθῶ τὴν σειράν, πὺν μᾶς ὑποχρεῶνουν οἱ γραμματικοὶ κανόνες νὰ ἀκολουθήσουμε, μὰ ἀρχίζω ἀπὸ πράγματα, πὺν δημιουργοῦν μιὰ ἀμφιβολίαν στὰ παιδιά καὶ ἐπομένως τὰ ἀναγκάζουν νὰ ζητήσουν καὶ νὰ μάθουν τὸν λόγο. Δὲν ἀρχίζω ποτὲ ἀπὸ ἓνα κανόνα, πὺν νὰ τὸν ἀπαγγέλλω ξηρὰ καὶ ἔπειτα νὰ τὸν ἐξηγῶ μὰ ἀφοῦ

πρῶτα βοηθήσω τὰ παιδιά νὰ γράψουν ἐπανειλημμένα σχετικὰ παραδείγματα στὸν πίνακα καὶ ἀφοῦ ζητήσω νὰ γίνῃ ἡ σχετικὴ σύγκρισις καὶ κρίσις, ζητῶ κατόπιν νὰ σχηματισθῇ ὁ γραμματικὸς κανὼν ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ παιδιά καὶ μὲ δικὰ τοὺς λόγια· μὲ μιὰ μικρὴν δὲ διόρθωσιν δικήν μου, γράφω τὸν κανόνα αὐτὸν στὸν πίνακα καὶ τὸν ἀντιγράφουν τὰ παιδιά στὸ τετράδιον τῆς γραμματικῆς μὲ τὸ σχετικὸ γύμνασμα πάνω στὸ ὁποῖον θὰ ἐργασθοῦν καὶ θὰ ἐφαρμόσουν ὅτι κατάλαβαν ἀπ' τὸν γραμματικὸν αὐτὸν κανόνα.

Στὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων ἔχω ὀρίσει νὰ γίνονται δύο φορὲς τὴν ἐβδομάδα γραμματικὴ. Κατὰ τὰς δύο αὐτὰς φορὲς ἀφίνω νὰ πάρῃ ἡ Γραμματικὴ ἑλαφρὰ μορφήν θεωρίας καὶ μηχανισμοῦ, ἀφοῦ βέβαια ἔχει γίνῃ προηγουμένως ἡ ἀνάλυσις καὶ ἡ κατανόησις μὲ ἐπανειλημμένα καὶ συνεχῆ παραδείγματα. Ἔτσι δύο φορὲς τὴν ἐβδομάδα τὸ μάθημα τῆς Γραμματικῆς γίνεται τυπικώτερον, γενικώτερον δὲ μορφήν πέρνει κατ' ὅλες τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος. Γραμματικὰ παρατηρήσεις γίνονται στὴν ἀνάγνωσιν, στὴν ὀρθογραφίαν, πὺν γράφουν τὰ παιδιά στὸν πίνακα, μιὰ γραμματικὴ τέλος παρατήρησις μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ ὅταν ἀκόμα γίνεται τὸ μάθημα τῶν Ὀρθογραφικῶν, Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας.

Ἔτσι μὲ τὴν συχνὴ ἐπανάληψιν καὶ μὲ λίγες γραπτὰς ἀσκήσεις, πὺν δίνωμιν σὲ μιὰ τάξιν σὲ σιωπηρὰς ὥρες, σχηματίζεται πειὰ στὴ μνήμην τῶν παιδιῶν ἡ ἐντύπωσις ἐκείνου, πὺν ἔμαθον καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ τὸ ἐφαρμόζουν ὅταν γράφουν.

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, δὲν ξέρετε πόσον μὲ κάνει εὐτυχὴ τὸ γεγονός ὅτι τὰ παιδιά μου ὀρθογράφουν σὲ σημειῶ ἀπίστευτον. Ἐὰν δὲν σὰς ἀπέκρουπτα— γιὰ λόγους οἱ ὁποῖοι μοῦ ἐπέβαλαν νὰ τὸ κάμω— τὴν ταυτότητά μου, θὰ σὰς προσκαλοῦσα στὸ σχολεῖόν μου γιὰ νὰ ἰδῇτε πῶς δὲν εἰμαι ὑπερβολικὴ γιὰ ὅσα λέγω.

Κάποιον βράδυν εἶχα τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δεχθῶ στὸ σχολεῖόν τὴν ἐπίσκεψιν ἐνὸς κυρίου ἀπὸ τὸν Ἡμερήσιον Τύπον ὁ ὁποῖος ἀνήκει βέβαια στὸν κόσμον τῶν διανοουμένων. Ἐξήτησε νὰ βγῇ στὸν πίνακα ἓνας μαθητὴς τῆς ἑκτῆς τάξεως. Ἀρχισε νὰ τοῦ ὑπαγορεύῃ μακρὰς προτάσεις στὴ Δημοτικὴ γλῶσσαν, τὶς ὁποῖες ὁ μαθητὴς κατ' ἀπαίτησίν μου μετέβαλε εἰς ἀπταιστήν καθαρεύουσαν καὶ τὰς ἔγραψε χωρὶς κανένα ἀπολύτως λάθος. Κατόπιν ἔδωκε στὴν κάθε λέξιν τὴν γραμματικὴν τῆς κατάταξιν, καὶ ἤξερε νὰ δικαιολογήσῃ τὸν λόγο τῆς ὀρθογραφίας στὰς περισσότερες λέξεις τόσο, πὺν ἔκαμε τὸν ἐκλεκτὸν ἐπισκέπτην μας νὰ συγνηθῇ μέχρι δακρύων γιὰ τὰ «Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς». Ἐπίσης, ὅταν κάνω διαγωνισμοὺς Ἑλληνικῶν, ὑπαγορεύω πάντα στὰ παιδιά ἀμελέτητον κείμενον. Στὰς διορθώσεις, βλέπω μὲ μεγάλῃ μου χαρὰ πῶς οἱ μὲν ἄριστοι μαθηταὶ μου ἔχουν ἓνα ἢ δύο λάθη, οἱ δὲ κατώτεροι τρία ἢ τέσσερα καὶ ποτὲ περισσότερα.

Τὸ εὐχάριστον αὐτὸ ἀποτέλεσμα κατάλαβα πολὺν καλὰ πῶς ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἐπέμεινα πολὺν νὰ συνηθίσω τὰ παιδιά νὰ προσέχουν κάθε τι πὺν ἔμαθον στὴ Γραμματικὴν τους.

Πρὸ παντὸς ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι προσπαθῶ νὰ διδάσκω στὰ παιδιά τὴν ὀρθογραφίαν ὅσον μπορῶ πρακτικώτερον ἀποφεύγοντας τὴν ξερὴν ἀποστήθισιν κανόνων καὶ τὸ νὰ κλίνουν μηχανικῶς ῥήματα. Ἔτσι κανονίζω τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μὲ τὴν ἐντύπωσιν, πὺν ἀφίνει στὴν ἀκοὴ τῶν παιδιῶν ἡ κατάληξις τῶν περισσότερων λέξεων.

Α. Τ.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝΙΤΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 13)

ρεύς, μὲ ἄπειρον συναίσθησιν ὅτι εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Θείου Βωμοῦ, μένη ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ αἱ ἀναγκαῖαι λειτουργικαὶ κινήσεις του εἶνε γαλήνιοι καὶ ἱεροπρεπεῖς καὶ ἐτοιμάζεται πάντοτε δι' ἓνα καλὸ, μόνον θρησκευτικὸν κήρυγμα, εὐσεβές, πατρικόν, ἀπλοῦν, πὺν νὰ μπαίνει ὁλόοισια στὲς καρδιὰς τοῦ ἐκκλησιάσματος· καὶ ἀκόμη τὸ σπουδαιότερον ἐὰν ἡ προσωπικότης του ἐπιβληθῇ καὶ θεωρηθῇ ὡς πράγματι εὐσεβὴς αὐτός, καὶ σεβαστὸς Ἰερεύς, ὅχι μόνον ἐν τῷ Ναῷ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν καθημερινήν του ζωὴν· ἐὰν ὅλα αὐτὰ μαζὺ γίνουν, ἀσφαλῶς θὰ σχηματίζεται πάντοτε κατὰ τὴν ὥραν τῆς Θείας Λειτουργίας πνευματικὴ ἀτμόσφαιρα εἰς τὸν Ναὸν ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ παιδαγωγῆται ἡ ψυχὴ καὶ σκέψις τῶν ἐκκλησιαζομένων καὶ θὰ συγκεντρώνεται εἰς αὐτήν καὶ θὰ ἔχῃ ἡθικὸν ἀποτέλεσμα τὸ ὅποιον οὔτε ἑκατὸ γυναικωνίτες, οὔτε καφάρια, οὔτε Πυλωροί, οὔτε ραβδοῦχοι, οὔτε ἐξωκκλησιασμοί, οὔτε μυστικὴ ἀστυνομία τῆς Σκότλαντ Γιάρντ τῆς Ἀγγλίας δὲν θὰ μπορέσουν νὰ ἐπιτύχουν.

Μολονότι δὲ εἶνε καλὰ ὅσα συνιστᾷ ὁ ἀρθρογράφος Ἀρχιμανδρίτης Βαράκλας, πάντως ἐγὼ νομίζω πῶς καλλίτερα θὰ ἦταν νὰ στρέψουμε τὴν προσοχήν μας σ' αὐτὰ πὺν ἀνέφερα καὶ νὰ ἐπιμένουμε νὰ γίνουν, διότι ἐὰν τὰ ἐπιτύχουμε αὐτὰ, ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ καταφύγουμε εἰς τὸ μέτρον τοῦ γυναικωνίτου.

Ἀρχιμ. Α. ΚΑΒΑΔΑΣ

Εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ ἄλλας γνώμας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὅταν μᾶς ἀποσταλοῦν.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 11ης σελίδος)

λὰ καὶ πάλιν ὑπόδουλοι καὶ ἀδύνατοι τὴν περιεφύλαξαν Ὁρθόδοξον. Καὶ ἡ ἀνταμιότης των δὲν εἶναι μικρά. Ἡ Ὁρθόδοξία τοὺς ἡλευθέρωσε. Τοὺς ἐδημιούργησε εἰς νέον ἔθνος. Τοὺς ἐδώρησε νέαν σφριγηλὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, νέαν δύναμιν καὶ ἀντοχήν διὰ νέους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ ἀντιλαμβάνεται κάθε Ὁρθόδοξος καὶ ἰδιαίτερός ὁ Ἕλλην. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὴν ζωὴν του δὲν λησμονεῖ τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεται φέρει μαζί του τὸ ἅγιον της φῶς. Ἡ ζωὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς εἶναι διὰ τὸ σημεῖον τοῦτο παράδειγμα μεγάλωφονον. Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἑλληνικαὶ Κοινότητες μὲ τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Σχολεῖά των εἰς ὅλην τὴν Ἀμερικὴν εἶναι φυτώρια τῆς Ὁρθοδοξίας.

Δυνατὸν ἢ ὁργάνωσις των, συγκρινομένη πρὸς ἄλλων Ἐκκλησιῶν, νὰ εἶναι ἀσθενής. Ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι δύναμις Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ «ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται». Τὸ ἀπέδειξαν ἄλλως τε αἰῶνες ἀγῶνων. Αὐτὸ δὲν θ' ἀργῇσιν νὰ ἀποδειχθῇ καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Ἡ νέα Ἑλληνικὴ Γενεά, χωρὶς ἀμφιβολίαν, θὰ γίνῃ ὁ σημαιοφόρος τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν Ἀμερικῇ. Καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ πάντα κινεῦνται. Ἔργασία καὶ προσπάθεια καταβάλλονται ἀπὸ ὅλας τὰς διευθύνσεις. Εἰς τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς ἀπαντοῦν: «εἰμαι ἐδῶ». Ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμε-

ρικῆς εἶναι φύλακες τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀρχιεπισκοπὴ, Πρεσβεία, Προξενεῖα, Κοινότητες, Ὁργανώσεις, Σύλλογοι, ὅλων ἡ προσπάθεια εἶναι ἡ φύλαξις τῆς Ὁρθοδοξοῦ Πίστεως. Αὐτὸ ἀποδεικνύει ἡ συνεργασία των. Καὶ εἴμεθα ὅλοι βέβαιοι ὅτι θὰ ἐπιτύχουν εἰς τὸν σκοπὸν των.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ καὶ Κατηχητικοῦ Τμήματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἡ Θεία Λειτουργία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐνηρμονισμένη διὰ τρεῖς φωνὰς τῇ συνοδείᾳ ἀρμονίου ὁργάνου.

Ἡ μουσικὴ τῆς ἔχει βάσιν τὴν ἐργασίαν τοῦ περιωνύμου μουσικοῦ-ψάλτου Ἰωάννου Σακελλαρίδου, ὅστις εἶνε ὁ πρῶτος ὅστις κατῴρθωσε ν' ἀποδώσῃ τὸ γλυκὺ μέλος τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ὕμνων καὶ ὠδῶν εἰς εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν. Ὁ κ. Χρ. Βρυωνίδης διπλωματοῦχος τοῦ Ὡδεῖου Ἀθηνῶν καὶ εἰδικευθεὶς ἐν Ἀμερικῇ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν, γνωστὸς δὲ ὡς Βυζαντινὸς ψάλτης καὶ μουσικοσυνθέτης ἐν Ἀμερικῇ, ἐφιλοπόνησε καὶ ἐνηρμόνισε διὰ χορωδία καὶ φωνητικὴν μουσικὴν τὴν ἐν λόγῳ Θ. Λειτουργίαν καὶ τὸ μέρος τοῦ ὁργάνου.

Τὸ ἔργον αὐτὸ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ τὸν σκοπὸν, ὅπως εἰσαχθῇ εἰς τὰ ἡμερήσια καὶ ἀπογευματινὰ μας σχολεῖα καθὼς καὶ εἰς τὰ κατηχητικά. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς θὰ διδάσκωνται νὰ ψάλλουν ἐν χορῷ τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ μεγαλώνοντα θὰ λαμβάνουν μέρος ἀκόπως εἰς τὰς χορωδίας τῶν κοινοτικῶν μας Ἱ. Ναῶν.

Πόσον μεγάλῃ ὠφέλειᾳ ὕλικῃ καὶ ἡθικῇ θὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ μέτρου τούτου εἶνε εὐκολώτατον νὰ τὸ ἐννοήσῃ πᾶς τις, λαμβάνων ὑπ' ὄψει ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ ὅλων τῶν Κοινοτήτων μας θὰ ἀποκτήσουν αὐτομάτως πολυμελεῖς χορωδίας, ἀπ' ἑτέρου δὲ τὰ παιδιὰ μας μεγαλώνοντα θὰ λαμβάνουν ὅλα μέρος εἰς τὰς χορωδίας καὶ θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε συνδεδεμένα μὲ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀλλ' ἡ ἐν λόγῳ ἐκδοσις ἔχει σκοπὸν νὰ γίνῃ καὶ οἰκογενειακὸν ἀπόκτημα· εἰς ἐκάστην δὲ συγκέντρωσιν οἰκογενειακὴν ἢ φιλικὴν θὰ εἶναι δυνατόν, ὁποιοσδήποτε γνωρίζει νὰ παίξῃ καὶ εἰς τὸ κλειδοκίμβalon, νὰ συνοδεύῃ τὸ ψάλσιμον ὀλίγων ὕμνων ἐκ τῆς Θείας Λειτουργίας, ὡς γίνεται εἰς τὰς Προτεσταντικὰς οἰκογενείας, ὅπου τὸ ψάλσιμον ὕμνων ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ψυχαγωγίας των.

Τὰ βιβλία αὐτὰ διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐξεδόθησαν θ' ἀποσταλοῦν εἰς τὰς Κοινότητας μὲ μικρὰν τιμὴν ὥστε νὰ εἶναι προσιτὰ εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Εἶνε δὲ κομικῶς καὶ στερεῶς πανόδετα καὶ αἱ εἰσπράξεις ἐξ αὐτῶν μόλις θὰ καλύψουν τὰ ἔξοδα τῆς ἐκδόσεως.

ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΟΥ

Ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Δεύτερος Τόμος τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ», στερεῶς δεδεμένοι μὲ πανί, τιμῶνται ἑκάστος \$3.00 καὶ ἀποστέλλονται πανταχοῦ ἐλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Οἱ Τόμοι τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ», τοῦ ἀξιολόγου τοῦτον Θεολογικοῦ μας Περιδικτοῦ, πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν διδωδὴκην παντὸς Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, εἶνε δὲ τὸ καλλίτερον ὁδὸν διὰ κάθε Ἑλληνικὴν οἰκογένειαν εἰς οἵανδήποτε περίστασιν. Γράψατε:

THE ORTHODOX OBSERVER

25-19 30th Drive, Astoria, New York

Ἡ Σταυρωσις τοῦ Χριστοῦ.

ΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Ο ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΘΡΗΝΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ὁλόκληρος ἡ Ἱερὰ Ἀκολουθία τῆς ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Πέμπτης, Μεγάλης Παρασκευῆς καὶ τῆς νυκτὸς τῆς Ἀναστάσεως.—Ὁμοία πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου ἐγκεκριμένην ἔκδοσιν.—Κομψότατον βιβλιάριον, σχήματος τσέπης, ἐξ 130 σελίδων, τυπωμένον ἐπὶ ἀρίστου χάρτου με διαφόρων εἰδῶν στοιχεῖα καὶ στερεῶς δεδεμένον με πανί, τιμᾶται μόνον 25 σέντς. Ζητήσατέ το ἄπο τοὺς βιβλιοπώλας.

ΑΛΛΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ DIVRY

ΤΟ ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.—Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Τεύχος Α'.—Ἐκπονηθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων καὶ καλλιτέρων συστημάτων διδασκαλίας. Ἐνε τὸ τελειότερον τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων, συνταχθὲν ἐπιτηδες διὰ τοὺς Ἑλληνοπαῖδας τῆς Ἀμερικῆς. Γλῶσσα ἡ καλῶς ὁμιλουμένη δημοτικὴ, ἀπληλαγμένη χυδαῖσιν. Ἀπλοῦν, εὐμέθοδον, εὐδίδακτον, πρακτικόν, πολυτελές. Τυπωμένον ἐπὶ ἐκτάκτως στερεοῦ εἰδικοῦ χάρτου, καὶ στολισμένον με 37 καλλιτεχνικάς πολυχρώμους εἰκόνας, ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν ἐν Ἀμερικῇ, ἐπιτηδες σχεδιασθεῖσας διὰ τὰ μαθήματα τοῦ βιβλίου. Πολυτελῶς δεδεμένον με πανί, τιμᾶται μόνον 50 σέντς.

ΤΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.—Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Τεύχος Β'.—Τὸ ἰδεῶδες Ἀναγνωσμάριον διὰ τὰ Ἑλληνοπαῖδα τῆς Ἀμερικῆς. Με θέμα τὴν καθημερινὴν ζωὴν δύο καλῶν Ἑλληνοπαίδων τῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τῆς ὥρας ποὺ ἐξυπνοῖν μέχρις ἐσπέρας—στὸ σπίτι, στὸ παιγνίδι, στὸ Σχολεῖον, στὴν Ἐκκλησίαν, στὰς ἑορτάς, τὸ βιβλίον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, ὥς ὁ δ ἡ γ δ ε ς υ μ π ε ρ ι φ ο ρ ᾶς διὰ κάθε παιδάκι τῆς Ἀμερικῆς. Κάθε μάθημα ἔχει καλὸν διδάγμα. Ἀποτελεῖται ἀπὸ καίμενον ἀπλοῦν, ὡραῖαν εἰκόνα ἐπιτηδες σχεδιασθεῖσαν, καὶ παιδικὸν ποιημάτιον ἐπὶ τοῦ μαθήματος. Με 74 σελίδας καὶ 37 πολυχρώμους εἰκόνας, τιμᾶται πολυτελῶς δεδεμένον μόνον 60 σέντς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ.—Υπὸ Γερμ. Πολυζωίδου. —Εἰς δύο βιβλία δεμένα μαζί. Γλῶσσα ἀπλῇ. 150 περ. εἰκόνες τῶν καλλιτέρων Μουσείων. Ποιήματα ἔθνικα, ἐρωτήσεις συγκεντρωμέναι, ἐξηγήσεις ἀγνώστων λέξεων καὶ διδάγμα εἰς τὸ τέλος ἐκάστου κεφαλαίου. Ἐκδοσις πολυτελείας. Καὶ τὰ δύο βιβλία μαζί, πολυτελῶς δεδεμένα, μόνον 75 σέντς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.—Γ. Πολυζωίδου.—Υπὸ τύπον διηγηματικώτατον καὶ ευχάριστον, ὅλη ἡ ἑκ τῆς Παλ. Διαθήκης ὅλη, τὴν ὁποῖαν δοῖται καὶ τὸ Ἀνώτ. Ἐκπ. Συμβούλιον. Εὔληπτον, στοιχεῖα ἐκλεκτά, ποιήματα θερησκευτικά, ἐρωτήσεις, εἰκόνες, προσευχαί. Γ' ἔκδοσις, πολυτελῶς δεδεμένη τιμᾶται 50 σέντς.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.—Γ. Πολυζωίδου.—Υπὸ τύπον τερπνόν, με ὡραῖα θερησκευτικά ποιήματα, εἰκόνας, ἐξηγήσεων ἀγνώστων λέξεων καὶ προσευχάς. Στοιχειοθετήσας ἀραιά, χάρτης πολυτελείας. Κομψῶς δεδεμένον τιμᾶται μόνον 50 σέντς.

Τὰ ἄνω βιβλία, ἐγκεκριμένα ὑπὸ τοῦ Ἀνωτ. Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, εἶνε κατάλληλα διὰ Σχολεῖα ἢ μελέτην κατ' οἶκον Ἀποδεδιλλόνται πανταχοῦ. Ζητήσατέ τα εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα ἢ γράψατε εἰς τοὺς Ἐκδότας:

D. C. DIVRY, Inc., 240 W. 23rd St., NEW YORK

Η ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΟΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ.—Με ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις φυσικάς, στοιχεῖα εὐαγγεῖστα, εἰκόνας, ποιήματα καὶ προσευχάς, τὸ βιβλίον ἐκλύει τοὺς μαθητάς Ἡ διδασκαλίᾳ τῆς Πίστεώς μας ὅλη, εἰς 82 ἀπλοῦστατα μαθήματα. Ἐκδοσις πολυτελείας. Δεδεμένον τιμᾶται 60 σέντς.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ.—Εἰς τὸ πολυτελές καὶ καλοτυπωμένον αὐτὸ βιβλίον ἐξηγουῦνται ὅλα ὅσα βλέπονται καὶ ἀκούονται εἰς τοὺς Ναοὺς μας, με ἐρωταποκρίσεις ἀπλᾶς. Τὸ κάθε Ἱ. Ἀντικείμενον ἔχει τὴν εἰκόνα του καὶ ἐξηγείται τί συμβοιλεῖ. Εἰς τὸ τέλος ὅλαι αἱ κατάλληλοι προσευχαὶ διὰ τὰ παιδιά τῆς Ἀμερικῆς. Πολυτελῶς δεδεμ. 75 σέντς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ.—Με ἀπλοῦν τρόπον ἀναγράφεται ὅλη ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας μας μέχρι τοῦ 1934, χάριν τῶν ἐν Ἀμερικῇ παιδιῶν. Εἰκόνες, ἐρωτήσεις, στοιχεῖα εὐαγγεῖστα. Εἰς τὸ τέλος ἡ Ἱστορία τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Δεδεμ. 50 σέντς.

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ & ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ DIVRY.—Τὸ περίφημον τοῦτο Λεξικόν, συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Webster, ἔχει τὴν ἀκριθεὶς σημασίαν καὶ προφορὰν ὅλων τῶν χρησίων Ἀγγλικῶν καὶ Ἑλληνικῶν λέξεων. Ἐπίσης σύντομον Ἀγγλικὴν Γραμματικὴν, χάρτας καὶ πλείστας ὠφελίμους ἐν Ἀμερικῇ πληροφορίας. Χρυσόδοτον, με δύο εὐρετήρια τιμᾶται \$1.25

ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ DIVRY.—Ὁδηγὸς συνδιαλέξεως ἀπὸ τῆς Ἀγγλικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τάναπαλιν. Ὁμιλία, με τὴν προφορὰν, ἐπὶ παντὸς θέματος. ἀπὸ τὰ ἀπλοῦστερα μέχρι τῶν τεχνικωτέρων. Χρήσιμος δι' Ἑλλήνας, ἢ δι' Ἀμερικανούς μανθάνοντας Ἑλληνικά. Χρυσόδοτος \$1.25

ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΕΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ DIVRY.—Ἡ τελειότερα Ἀγγλικὴ Μέθοδος. Ἡ μόνη ἀπληλαγμένη λαθῶν καὶ διδάσκουσα τὴν ἀκριθεὶς Ἀμερικανικὴν προφορὰν. 432 μεγάλαι σελίδες, με μαθήματα ἀπὸ ἀρχαίους μέχρι τῶν καλῶς κατεχόντων τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Κομψῶς χρυσόδοτος \$1.50

ΝΟΜΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ.—Βιβλίον χρησιμώτατον δι' ὅλους ἐν Ἀμερικῇ. Περιέχει νομικάς συμβολὰς καὶ πληροφορίας ἐπὶ θεμάτων πάσης φύσεως. Ἐπίσης πλείστους ὅσους Νομικοὺς Τύπους—Συμβολαίων, Πωλητηρίων, Διαθηκῶν καὶ παντὸς εἶδους ἐγγράφων, χρησίων εἰς τὰς ἐν Ἀμερικῇ συναλλαγὰς μας—ὅλα με τὴν ἀντίστοιχον Ἑλληνικὴν μετάφρασιν. Σελίδες 360. Κομψῶς χρυσόδοτον ... \$1.25